

Underlag till regional kulturplan 2011 – 2012

Innehållsförteckning

1. Inledning

1.1 En stark kulturregion	1
---------------------------	---

2. Visioner

2.1 Det goda livet	2
2.2 Kulturvisionen	2
2.3 Ett kulturlandskap i förändring	3

3. Processen

3.1 Befintliga mötes- och diskussionsforum	4
3.2 Forum för det fortsatta samverkansarbetet	4
3.3 Sammanfattning	5

Nuläge

4. Regional infrastruktur

4.1 Kulturpolitiska handlingsprogram	6
4.2 Institutioner	6
4.3 Främjandeverksamheter	7
4.4 Kulturarv	7
4.5 Bild och form	7
4.6 Dans	8
4.7 Film	8
4.8 Unga vuxna	9
4.9 Scener och arrangörer	9
4.10 Det fria kulturlivet	10
4.11 Internationellt	10
4.12 Långsiktiga uppdrag	11
4.13 Kulturstrategiska uppdrag	12
4.14 Sammanfattning	12

5. Kulturfrågornas koppling till andra politikområden

5.1 Skola	12
5.2 Folkhälsa, omsorg, fysisk tillgänglighet, empowerment	13
5.3 Universitet och högskolor	14
5.4 Turism	14
5.5 Miljö/hållbar stadsutveckling	15
5.6 Kultur och näring	15
5.7 Länsstyrelsen	16
5.8 Sammanfattning	16

Västra Götalandsregionen och Västra Götaland 2011–2012

6. Kulturskaparnas villkor

6.1 Prioriterade områden	17
6.2 Sammanfattning	17

7. Kommunerna

7.1 Prioriterade områden	19
7.2 Sammanfattning	19

8. Bidrag till regional kulturverksamhet

8.1 Scenkonstområdet	20
8.2 Prioriterade områden	20
8.3 Natur- och kulturarv	21
8.4 Prioriterade områden	22
8.5 Bild och form	22
8.6 Prioriterade områden	22
8.7 Konst- och kulturfrämjande	23
8.8 Regional biblioteksverksamhet	24
8.9 Prioriterade områden	24
8.10 Regionala föreningsarkiv	24
8.11 Prioriterade områden	25
8.12 Övrigt	25

9. Förslag till utvecklingsområden

26

10. Administrativ organisation

31

Kontaktpersoner på Västra Götalandsregionens kultursekretariat:

Ann-Charlott Eklund, kulturutvecklare

Claes Rydberg, kulturchef

Jenny Jernberg, kommunikationsansvarig

webbplats: www.vgregion.se/kultur

1. Inledning

Under Västra Götalandsregionens tio år har kulturområdet genomgått en rad omstruktureringar för att bättre tillgodose kvinnors och mäns, pojkars och flickors behov och möjlighet att delta i kulturella aktiviteter. Kulturnämnden har inrättat nya stödformer vid sidan av de mer etablerade och sjösatt fem handlingsprogram för att öka samarbetet mellan olika aktörer och för att stärka de fria kulturskaparna och den ideella sektorn. Kulturnämnden har också inrättat två förvaltningar, Kultur i Väst och Västarvet, för att bedriva kulturpolitisk förnyelse i kommuner och i natur- och kulturarvsfrågor.

Den nya samverkansmodellen syftar till att ytterligare stärka kommunerna och Västra Götalandsregionens, och därmed även invånarnas, inflytande över kulturpolitiken. Modellen ska även synliggöra och förtydliga de olika kulturaktörernas roller och hur de i samverkan med varandra, med föreningsliv och med invånarna kan vidareutveckla kulturen och därmed bidra till människans och samhällets utveckling.

1.1 En stark kulturregion

Kulturinstitutionerna i Västra Götaland har en stark lyskraft både nationellt och internationellt. Uppsättningar, utställningar och konstnärliga framgångar är omtalade i media och i kulturlivet vilket skapar nyfikenhet kring de samtida konstuttrycken i regionen. Göteborg är Västra Götalands största stad och en motor i regionens kulturliv. Västra Götalandregionens två största institutioner, GöteborgsOperan och Göteborgs Symfoniker, har sitt säte här och är med sina två regionala scener (Skövde och Vara) samt övriga turnéverksamhet exempel på regional spridning. Film i Väst, med sitt säte i Trollhättan, är ytterligare ett regionalt bolag som under tio år satt Västra Götaland på kartan när det gäller nationell och internationell samproduktion av film.

Även utanför de största institutionerna finns ett starkt kulturliv som låter tala om sig i många olika sammanhang. Det fria kulturlivet har goda internationella förbindelser och ett stort utbyte med omvärlden. Göteborgs ställning som evenemangsstad är stark med årliga arrangemang som Dans- och teaterfestivalen, Göteborgs filmfestival och Konstbiennalen, samliga med stöd av Västra Götalandsregionen.

Det utmärkande för kulturaktörerna i Västra Götaland är ambitionen att utveckla arbetet kring de horisontella perspektiven, det som vi valt att i samverkansplanen rubricera som mänskliga rättigheter. Det innebär att alla ska ha lika möjlighet att ta del av kulturutbudet samt att medverka och delta i kulturlivet på lika villkor i Västra Götaland. Kulturnämnden lägger stor vikt vid genusaspekten, tillgänglighetsfrågorna och mångfaldsfrågorna i tilldelningen av medel, både till institutioner och till det fria kulturlivet och relaterar sina beslut till de styrdokument som finns. Kulturpolitiken ska utgöra ett bidrag i Västra Götalandsregionens integrationsarbete.

Den infrastruktur som byggts upp i regionen med turnerande verksamheter, riktade medel till arrangörer och stöd till regionala scener har underlättat möjligheten till kulturupplevelser för invånarna. Men det kulturpolitiska målet om allas rätt till kulturupplevelser, bildning och att utveckla sina skapande förmågor innebär även en uppriktighet i att analysera vems röst som blir hörd eller gestaltas och om ett inkluderande arbetssätt råder. Detta måste utvecklas oavsett om det handlar om produktion, arrangörsskap, intresseföreningsverksamhet eller möjlighet till eget skapande. Västra Götalandsregionen vill värna alla människors lika värde.

En annan utmärkande viljeinriktning för alla som aktivt arbetar med kulturens roll och utveckling i Västra Götaland, såväl kommuner som kulturaktörer och civilsamhälle, är att ytterligare stärka samverkan och samarbeten.

Västra Götalandsregionen vill stärka kulturutvecklingsarbetet utifrån ledordorden samarbete, mänskliga rättigheter, kulturell infrastruktur och kompetensförsörjning där hela Västra Götalands bredd och spets på kulturområdet medverkar. Då kan en stark kulturregion ytterligare stärkas.

Västra Götaland vill därför i samverkan med nationella nivå diskutera:

- Filmens framtidsformer
- Trappan
- Dansområdet
- Musik Direkt
- Kulturarvsområdet
- Den samtida musiken
- El Sistema
- Interkulturell pedagogik
- En plattform för ungas delaktighet
- Nationell plattform för arkitektur med fokus på barn och ungdomars deltagande
- Ett tidskriftscentrum
- Bild och formområdet

2. Visioner

2.1 Vision Västra Götaland

Västra Götalandsregionens kulturarbete vilar på Vision Västra Götaland, framtagen i samverkan med Västra Götalands 49 kommuner och i dialog med ett stort antal aktörer. Visionen antogs av regionfullmäktige den 5 april 2005, och kulturen utgör ett av fem fokusområden i visionen.

Västra Götaland är en region med tydlig kulturprofil. Natur- och kulturarv, kulturhistoria och starka verksamheter som GöteborgsOperan, Göteborgs Symfoniker och Film i Väst ger regionen identitet och särprägel. Kulturen bidrar till medborgarnas personliga utveckling, länkar samman folkgrupper och individer och binder samman regionen. Att vårda kulturarvet ger trygga och kreativa människor. Kulturen medverkar i regionens utveckling också genom att allt fler arbetar i denna sektor, nya företag bildas och kulturens tillgångar blir alltmer nationellt och internationellt kända. Kulturen är en viktig del i upplevelsenäringen.

Utdrag ur Vision Västra Götaland bilaga 1

2.2 Kulturpolitik för Västra Götaland, antagen av regionfullmäktige 2005

Västra Götaland är kommunernas region. Det är kommunerna som har det grundläggande ansvaret för stora, viktiga och kostsamma delar av kulturlivet, som exempelvis folkbiblioteken, musik- och kulturskolorna, föreningslivet och bildningsverksamheten. Det är också på den lokala nivån som viktiga mötesplatser och kulturella arenor för medborgarna finns. Dit ska även skolan räknas. Varje kommun skapar sin egen kulturpolitik efter sina egna varierande förutsättningar, behov och ambitioner. Regionen har en strategisk roll genom att ha ett övergripande perspektiv. Uppgiften är att stödja och komplettera det lokala kulturlivet genom att exempelvis föra samman olika aktörer, stötta nätverk, uppmuntra samverkan, skapa kanaler, utveckla kompetens, bygga och stärka infrastruktur för att på så sätt skapa geografisk balans i regionens kulturliv. Goda exempel från de år som Västra Götalandsregionen funnits är bevis på styrkan i arbetssättet. En annan viktig uppgift är samverkan med den statliga nivån. Det är där ramarna för kulturpolitiken sätts och ambitionen är att fortsätta ha en öppen och konstruktiv dialog med de nationella kulturpolitiska aktörerna. Ett internationellt perspektiv är i dag självklart och nödvändigt att ständigt bära med sig. Det ger impulser till den konstnärliga utvecklingen i regionen och viktiga aspekter på vårt eget mångkulturella samhälle. Kulturen är global och regionen har ambitionen att utveckla metoder för internationella kontakter både inom och utom EU.

Kulturpolitiken ska bidra till verksamheter som har hög kvalitet med regional, nationell och internationell lyskraft. Kulturen ska leva i alla delar av regionen. Kulturpolitiken ska vara öppen och ge plats för såväl det

smala som det breda, det etablerade och det nya samt det välkända och det främmande. Västra Götalandsregionen ska vara attraktiv för kulturutövare att bo och verka i. Kulturpolitiken ska bidra till ett öppet och demokratiskt samhälle präglad av humanistiska värderingar, brett medborgerligt deltagande och intresse för gårdagens, dagens och morgondagens mångfald av uttryck och synsätt med avtryck i alla regionens delar. Därigenom ska kulturen bidra till människans, medborgarnas och samhällets utveckling.

Utdrag ur Kulturpolitik för Västra Götaland, bilaga 2

Underlaget till regional kulturplan som nedan kommer att presenteras har arbetats fram på samma sätt som ovanstående dokument i samarbete med Västra Götalands 49 kommuner och i dialog med kulturliv, akademi, civilsamhälle och näringsliv.

2.3 Ett kulturlandskap i förändring

Sedan kulturvisionen antogs ser vi att kulturens former och förutsättningar förändras allt snabbare. Från att det mesta tidigare formerats kring de olika konstarternas utveckling händer mycket intressant inom konst- och kulturutvecklingen i blandformer och i strukturer utanför den offentligfinansierade kulturen. Utvecklingen från konstpolitik till en mer utpräglad kulturpolitik där kulturens roll i samhället blir allt mer dominerande är tydlig, samtidigt som debatten om kvalitetsutveckling förs allt ljudigare. Vi ser att gränserna mellan produktion, konsumtion och distribution suddas ut i takt med att ny teknik utvecklas och blir mer tillgänglig. Den tidigare mycket tydliga strävan efter egen identitet inom kulturområdet övergår till att bli ett slags integrationspolitik där den växande internationaliseringen spelar en viktig roll.

De grupper som idag är representerade i diskussionsforum, referens- och styrgrupper och bland uppdragstagarna motsvarar inte nödvändigtvis den nya kulturkarta som utvecklas. Nya strukturer och bidragssystem måste utvecklas för att skapa demokrati och medinflytande på kulturområdet, vilket alltid har varit ett viktigt incitament i svensk kulturpolitik. Mot bland annat denna bakgrund kommer Västra Götalandsregionens kulturnämnd under 2011 att presentera en ny vision för kulturpolitiken i Västra Götaland.

3. Arbetsprocessen

I arbetet med att ta fram underlaget för en kulturplan har nio olika arbetsgrupper varit delaktiga. De kommer även i fortsättningen att utgöra grunden för en långsiktig kulturpolitisk dialog. Den korta tid som stått till förfogande ger bara en indikation på hur Västra Götalandsregionen fortsatt vill bedriva utvecklingsfrågor ur såväl ett brett tillgänglighetsperspektiv som ur ett kulturutvecklingsperspektiv. Lärdomarna i processarbetet har bland annat inneburit att nya konstellationer för samtal och diskussionsformer inletts vid sidan av de befintliga.

I de olika konstellationerna har idéer och önskemål förankrats och diskuterats under hela processen.

Västra Götalandsregionens uppdragstagare har vid flera tillfällen fått uttrycka sina behov och sin vision om det framtida utvecklingsarbetet. Det har skett genom branschindelade diskussioner och tematiserade seminarier. Till de senare har även civilsamhällets representanter bjudits in och deltagit. Särskilda diskussioner har förts med Västra Götalands tre stift som är en stor aktör inom kulturområdet både som arrangör och som en organisation med stora kulturarvstillgångar. Formerna för hur detta samarbete ska fortsätta diskuteras just nu. Inom ramen för ovan beskrivna samtalsform återfinns tre kategorier: ideella aktörer, kulturstrategiska uppdragstagare och långsiktiga uppdragstagare.

I ett kulturutvecklingsarbete är det nödvändigt att även inkludera universitet och högskolor. Västra Götalandsregionen för en kontinuerlig dialog med lärosätena i regionen för att fördjupa kunskapsbildningen inom olika kulturpolitiska fält. Västarvet, den regionala förvaltningen för natur- och kulturarvsfrågor, har tillsammans

med Göteborgs universitet inlett ett utvecklingsarbete inom Kulturarvsakademien, som för övrigt är ett av universitetets profilområden. Många diskussioner har förts med de kommuner som idag har någon verksamhet med nationellt anslag. Kulturnämnden tecknar särskilda avtal med dessa kommuner för att säkerställa gemensamma utvecklingsinsatser, behov och finansiering. I budgeten för 2011 finns fyra extra miljoner avsatta för kommunala överenskommelser.

Under arbetet har en extern konstnärlig grupp varit samtalspart och kommit med inspel. Gruppens uppgift har varit att utifrån ett omvärldsperspektiv titta på både förankringsprocess och innehåll. Även i det fortsatta utvecklingsarbetet kommer en sådan grupp att knytas till kultursekretariatet.

I arbetet med att säkerställa de horisontella perspektiven har också en grupp inrättats. Gruppen består av Västra Götalandregionens jämställdhetsstrateg, mångkulturkonsulent, chefen för Avdelningen för funktionshinder och delaktighet, representanter från regionutvecklings- och miljösekretariatet, samt verksamhetsledaren för KulturUngdom.

3.1 Befintliga mötes- och diskussionsforum

Västra Götalandsregionen har redan idag fast organiserade möten med alla involverade aktörer och kommuner. Beredningsgruppen för kultur sammanträder fem gånger årligen. Den består av kommunala representanter utsedda av kommunalförbunden och kulturnämndens ledamöter. Gruppen bereder ärenden av strategisk art för Regionstyrelsen och har det övergripande ansvaret för att ta fram en kulturplan.

Kultursekretariatet och kommunalförbundens direktörer träffas kontinuerligt. Särskilda avtal, kopplade till öronmärkta medel är tecknade med förbunden för att utveckla kulturfrågorna i förbundens arbete. En särskild Tillväxtmiljon har fördelats varje kommunalförbund och Göteborgsregionens kulturchefsnätverk för särskilda långsiktiga kulturinsatser i tillväxtarbetet.

Västra Götalandsregions avtalskommuner, de kommuner som idag har verksamheter med nationell medfinansiering, träffar årligen regionala representanter för att diskutera och besluta gemensam finansiering, prioriterade områden och eventuella utvecklingsfrågor. Presidierna i Västra Götalandsregionens kulturnämnd och Göteborgs stad kulturnämnd sammanträder kontinuerligt.

Varje år genomförs en kommunkonferens där politiker och tjänstemän från alla kommunerna i Västra Götaland bjuds in för att informeras, inspireras och fortsatt diskutera kulturens roll i samhällsutvecklingen.

Västra Götalandsregionens långsiktiga uppdragstagare: institutioner, förvaltningar folkhögskolor och eftergymnasiala utbildningar bjuds in två gånger per år för att diskutera gemensamma utvecklingsfrågor. Temat för vårens träff var de horisontella perspektiven och i november står verksamheternas insatser kring den sociala dimensionen samt kulturpolitisk forskning på dagordningen. Uppdragstagarnas respektive styrelser möter dessutom varje år en av kulturnämndens olika politiska arbetsgrupper. Arbetsgruppernas representation har fördelats av Beredningsgruppen för kultur och består av både kulturnämndens och beredningsgruppens ledamöter.

Sedan de nya (treåriga) kulturstrategiska uppdragen infördes 2010 organiserar kultursekretariatet även två återkommande årliga möten med de aktörerna. Bland dessa uppdragstagare återfinns både det fria kulturlivets och civilsamhällets organisationer. Den andra träffen genomförs i oktober 2010.

3.2 Forum för det fortsatta samverkansarbetet

Processen med att ta fram ett underlag för kulturplan har visat ett behov av nya samtalsforum för ett fortsatt kulturutvecklingsarbete. De ovan beskrivna årliga träffarna med regionala kulturföreträdare ska kompletteras framöver. Behovet av gemensamma möten mellan det fria kulturlivet och institutionerna, mellan akademi och

institutioner, mellan generationer, mellan folkbildning/civilsamhälle och kulturaktörer har aktualiserats på temaseminarierna under processarbetet.

Kommunalförbundens och GR-nätverkets kulturchefsträffar har uttryckt önskemål om tätare representation från kultursekretariatet för diskussioner av mer strategisk art, ett önskemål som kommer att tillgodoses. Gemensamma mål måste formuleras för att förbättra dialog och gemensamma utvecklingsinsatser.

Andra grupper som under processen samarbetat kommer likaså att träffas kontinuerligt, en tjänstemannagrupp med representation från kommunalförbund och GR-nätverk, horisontell grupp samt ett externt/konstnärligt råd.

Inför den nya mandatperioden kommer de olika nämndernas beredningsgrupper att upphöra. Istället bildas en gemensam beredningsgrupp för hela arbetet inom Tillväxt och utveckling. Denna nya organisation behöver kompletteras med en speciell kulturpolitisk grupp som arbetar med det kommunala perspektivet tillsammans med kulturnämnden.

”Kultur som förändrar” är ett samtalsforum som initierats av processledarna i kommunalförbunden och GR-nätverket. Syftet är att identifiera och lyfta fram möjliga och gränsöverskridande framtida samarbeten mellan kommunerna i Västra Götaland, kommunalförbunden, Kultur i Väst, Västarvet, KulturUngdom, Västra Götalands Bildningsförbund, arbetsförmedlingen KulturMedia med flera organisationer. Idéer, konstellationer och personer stöds på olika sätt för att skapa bestående värden. Arbetsformen i Kultur som Förändrar är medvetet vald som process för att organiskt utvecklas till skillnad från ett projekt med ett definierat slutdatum samt med klart avgränsande mål.

De möten och seminarier som genomförts i processarbetet är listade i bilaga 3

3.3 Sammanfattning

Västra Götalandsregionens kulturpolitik bygger på ett antal styrdokument: *Vision Västra Götaland, Kulturpolitik för Västra Götaland* samt fem handlingsprogram.

I processen med att ta fram underlaget till kulturplanen har nio nya referensgrupper varit involverade vid sidan av de årligen återkommande träffarna med uppdragstagare och kommunalförbund. De nya grupperna kommer att tillsammans med kultursekretariatet fortsätta arbetet med att utveckla kulturplanen inför framtiden (tjänstemannagrupp, kommungrupp, kulturstrategiska uppdragstagare, konstnärsdrivna och föreningsverksamma, övrigt civil-samhälle, akademien, horisontell grupp, konstnärlig extern grupp, politiskt samrådsgrupp).

Nuläge

4. Regional infrastruktur

Under den här rubriken har vi valt att översiktligt beskriva den kulturella infrastrukturen i Västra Götaland. Det innebär att betydelsefulla kulturaktörer nämns men även strukturer som byggts upp för att öka tillgänglighet och deltagande i kulturlivet. De insatser som har påbörjats för att förbättra kulturskaparnas möjlighet att verka och utöva sin konst i Västra Götaland berörs. Till den här strukturen ska alla lokala utvecklingsarbeten läggas där folkbibliotek, kulturskolor, föreningsliv och bildningsverksamhet har betydelsefulla roller.

4.1 Kulturpolitiska handlingsprogram

Tillgången till kulturen ska utvecklas och öka. Därigenom ökar också möjligheten för kulturen att spela en större roll i samhällsutvecklingen och för alla regionens kvinnor och män.

Detta är de främsta målen i de handlingsprogram och den utvecklingsplan som Beredningsgruppen för kultur har tagit fram. Nya nätverk och allianser skall skapas bland kulturens olika verksamheter och huvudmän, men också mellan kulturen och andra samhällssektorer. Särskilt viktigt är samarbetet mellan Västra Götalandsregionens kulturverksamheter och lokala parter inom kultur, näringsliv, utbildning samt det civila samhällets aktörer. Därför har även kulturnämnden under de inledande åren avsatt medel för resurser på varje kommunalförbund i regionen med fokus på utvecklingsarbetet.

Västra Götalandsregionen har för närvarande fem handlingsprogram:

- Rätt att vara med – ett handlingsprogram för att säkerställa barn och ungas delaktighet
- Lust att lära – kring det livslånga lärandet
- Det maritima och industriella kulturarvet – berör de civila organisationernas kompetens och engagemang
- Natur- och kulturturism
- Handlingsprogram för att näringsutveckla kultursektorn

4.2 Scenkonstinstitutioner

Sedan regionen bildades har flera strukturförändringar genomförts för att bättre tillgodose medborgarnas behov och verksamheternas utvecklingsmöjligheter. En gammal länsteaterstruktur har brutits upp, där den tidigare Länsteatern i Skaraborg har fusionerats med GöteborgsOperan. Länsteatern medförde den turnékunskap och det regionala arrangörsnät som GöteborgsOperan saknade och GöteborgsOperans kvalitetsutveckling stärkte hela musikteaterverksamheten. Älvsborgsteatern och Bohusläns teater slogs samman till bolaget Regionteater Väst, som numera helt riktar in sig på turnerande teater och dansföreställningar för barn och unga.

Folkteatern i Göteborg, med barnteaterscenen En trappa ner, samt de kommunala stadsteatrarna i Göteborg och Borås är garantier för talteaterns utveckling i regionen. Göteborgs Stadsteaters barn och ungdomsscen, Backa teater, är en av Sveriges mest framgångsrika teatrar på barn- och ungdomsområdet.

Landets nationalorkester, Göteborgs Symfoniker håller ställningen som en av Europas mest framgångsrika orkestrar. Genom chefsdirigenten Gustavo Dudamels engagemang har nya arbetssätt och nya spelplatser fått en framträdande roll. Göteborgs Symfoniker har alltid arbetat med barn och ungas rätt att delta men det har ytterligare utvecklats under Dudamels dirigentskap. Orkesterns andra scen, Vara Konserthus, har satt kommunen Vara på Sveriges kulturkarta. Vara konserthus är även huvudman för två regionala ensembler – det nationellt kända Bohuslän Big Band samt vokalensemblen Vox. Konserthuset arbetar kontinuerligt med artist in residence-koncept för att knyta ytterligare genrer till konserthusets verksamhet.

Kulturnämnden har avsatt utvecklingsmedel till Göteborg Wind Orchestra och deras verksamhet under 2010

och 2011 med syfte att utveckla blåsmusikens kvalitet regionalt. Göteborgs Stad har uttryckt en vilja att fortsätta finansieringen till Göteborg Wind Orchestra för samma period.

4.3 Främjandeverksamhet/konsulenter

För ett antal år sedan genomfördes en nationell reform gällande det tidigare länsmusikuppdraget. Län och regioner erbjöds ett regionalt musikuppdrag som betydde att en gammal länsmusikstruktur var möjlig att lösa upp. Västra Götalandsregionen tog fram en musikplan för hur detta nya uppdrag skulle organiseras. Strukturen i planen baserades sig på kommunernas behov, möjligheten att ytterligare stärka ungas eget skapande samt på möjligheterna att skapa fler arbetstillfällen för frilansande musiker.

Under arbetets gång växte även behovet fram av en gemensam främjandeorganisation för att stärka den kommunala kulturutvecklingen. Detta resulterade i förvaltningen Kultur i Väst, som idag organiserar konsulentverksamheter inom såväl konstområden som målgrupper. Förvaltningen är en sammanslagning av de tre enheterna Konst- och kulturutveckling (som tidigare samlade konsulenter), Musik i Väst och Regionbiblioteket. Förvaltningens främsta uppgift är att operativt verkställa kulturnämndens beslut och genom sina breda kompetenser tillvarata kommunernas behov. De har även i uppdrag att hantera Västra Götalandsregionens arrangörstöd för Barn och unga. Förvaltningen samverkar med flera av det civila samhällets aktörer. Till detta ska Göteborgs stads konsulenter och Riksteatern Västra Götaland läggas. Konsulenterna i Göteborgs stad arbetar bland annat mot stadens skolor och samordnar aktörer inom branschen. Hemslöjds-konsulenterna, som är en del av Västarvet, arbetar med att utveckla och förnya slöjden som kultur och näring. De arbetar också med att förmedla kunskap, särskilt till barn och unga. I Västra Götaland finns betydande hantverkskluster som har ett nära samarbete med näringslivet på olika sätt: textilområdet (runt Borås), stenindustrin (Bohuslän), trä- och möbelriket (runt Tibro), porslinsstillverkningen i Rörstrand (Lidköping) samt halmindustrin i Dalsland. Här är hemslöjds-konsulenternas funktion av medlare mellan konstnär och industri värdefull.

4.4 Natur- och kulturarv

Västarvet är Sveriges största förvaltning för natur- och kulturarvsfrågor. De museer och verksamheter som ingår i Västarvet är Lödöse museum, Forsviks industriminnen, Vänersborgs museum och Kulturlagret, Göteborgs Naturhistoriska Museum, Vitlycke museum, Hemslöjds-konsulenterna i Västra Götaland, Byggnadsvård Nääs, Utställningen kommer och Studio Västsvensk Konservering. På uppdrag av respektive stiftelse bedrivs även verksamhet på Västergötlands museum och Bohusläns museum. Genom särskilda avtal med ett antal kommuner i Västra Götaland pågår utvecklingsverksamhet även med museer som har ett kommunalt huvudmannaskap. Västarvet samverkar med ett stort antal föreningar kring olika kulturarvsfrågor.

Till denna museikarta skall Göteborgs museer läggas, Göteborgs stadsmuseum, Göteborgs sjöfartsmuseum, Röhsska museet och Göteborgs konstmuseum. Museernas samlingar är av nationell och internationell betydelse och de utvecklar för närvarande en stark forskningsanknytning för att stärka samarbetet mellan universiteten och museerna i regionen. Göteborgs stad museer har idag regionala samarbeten med bland andra Lidköping, Vara och Kungälv. Den civila sektorns engagemang och organisering har stor betydelse inte minst på det lokala planet. För att stärka sektorn, inte minst gällande det lokala kulturarvets betydelse, arbetar Västra Götalandsregionen med ett särskilt uppdrag där regionens arbetslivsmuseer synliggörs och sätts in i ett vidare sammanhang i projektet NAV – Nätverket Arbetslivsmuseer i Västra Götaland. Särskilda kulturstrategiska uppdrag är formulerade för att stärka hemslöjds- och hembygdsförbund och samtal förs med regionala föreningsarkiv.

4.5 Bild och form

De regionala läns museerna i landet har även ur ett nationellt perspektiv ansvar för kvalitativt utvecklings-

arbete gällande bild- och formkonst. Västra Götalandsregionen har ytterligare förstärkt området genom delfinansiering av Nordiska akvarellmuseet samt långsiktiga uppdrag till fyra så kallade konstfästen: Borås konstmuseum, Skövde konstmuseum, Dalslands konstmuseum samt Lokstallet i Strömstad. En betydelsefull aktör för bildkonstens utveckling i Göteborg, vid sidan av Göteborgs konstmuseum, är Göteborgs konsthall.

Ytterligare konstarenor med regionalt stöd är Röda Sten, Konstnärscentrum Väst, Konstnärernas kollektivverkstäder i Göteborg, Bohuslän och Angered, Grafik i Väst, Skaraborgs konstgrafiska verkstad, Omkull, Very Special Arts samt Västsvensk byggkonst.

På utbildningssidan stöder regionen flera konstnärliga utbildningar: Göteborgs Konstskola, Nya Domen konstskola, KV konstskola, Gerlesborgsskolan, Angeredsateljén samt Art College.

Konstnärliga fakulteten vid Göteborgs universitet verkar i flera projekt i regional bemärkelse på bild- och formområdet. Bland annat har man arbetat med Stenebyskolan och gått in med konstnärliga utvecklingsmedel för att arbeta med konst- och samhällsutveckling i Dals Långed och Bengtsfors. Valand och Stenebyskolan samarbetar också kring offentlig konst och har i sommar genomfört ett större projekt kring Dalslands kanal.

För att ytterligare stärka bildkonstnärer och konsthantverkare stödjer kulturnämnden femton konstvandringar i Västra Götaland samt ställer krav på museer och verksamheter som Västra Götalandsregionen stöder att agera i enlighet med MU-avtalet. Kulturnämnden har också gett stöd till en rad projekt som har handlat om att stärka kommunerna i att arbeta förvaltningsöverskridande med projekt i det offentliga rummet. De fjorton kommunerna i Fyrbodalen har under fyra år tagit fram en gemensam plan för hur man arbetar med det offentliga rummet. Kulturnämnden stödjer även Göteborgs internationella konstbiennial, som äger rum vartannat år i Göteborg. Under 2010 har man dessutom inlett ett samarbete med Riksutställningar kring det Mobila rummet och utställningen Her (Candice Breitz) som turnerade runt till sex platser i Västra Götaland.

Kulturnämnden ger också stöd till Konstenheten, som utöver att ha hand om den konstnärliga gestaltningen av regionens egna verksamheter också är en betydande kompetensresurs för kommunerna i regionen när det gäller frågor kring offentlig konst.

4.6 Dans

Dansen har ofta beskrivits som en eftersatt kulturform när det gäller befintliga stöd och strukturer. Västra Götalandsregionen har under de senaste åren arbetat mycket målmedvetet med att förbättra dansens villkor. Inom förvaltningen Kultur i Väst har ett Danskontor inrättats och Vara konserthus scenverksamhet får ett riktat regionalt stöd för just dansen. Förvaltningen arrangerade också Dansbiennalen 2006. Göteborgs Operans balettkompani har utvecklats till att vara ett av Europas mest eftertraktade kompanier och Regionteater Väst utvecklar ständigt dansen för barn och unga, Göteborg Stadsteaters påbörjar ett utvecklingsarbete i samverkan med Cullbergbaletten och Borås stadsteater utvecklar sin samverkan med olika dansaktörer.

Flera kommuner samarbetar kring att bygga upp en struktur för den professionella dansen i Västra Götaland. Samarbetsavtal med Mölndal, Göteborg och Vänersborg är under utarbetande. Dansbyrån, en resurs för de fria dansarna, har ett kulturstrategiskt uppdrag liksom Danskompagniet SPINN, som är Sveriges första helt integrerade danskompani med medlemmar både med och utan funktionshinder.

4.7 Film

Bland Västra Götalandsregionens helägda bolag återfinns Film i Väst, som samproducerar hälften av alla svenska långfilmer varje år. Förutom att samproducera film har Film i Väst ett uppdrag att bidra till kompetensutveckling av alla filmarbetare i regionen samt att bedriva växthusverksamhet för unga filmare. Filmkonsulenterna på Kultur i Väst har i uppdrag att stärka barns och ungas möjligheter att arbeta med film

genom bland annat att stötta kommunernas skolbioverksamhet och medieverkstäder, filmpedagogisk verksamhet, skolbiodagar etc.

Filmområdet har under de senaste åren väsentligt förstärkts i Västra Götaland genom kulturnämndens beslut om ett särskilt biografstöd. Stödet ska bland annat främja visningsformer och kringaktiviteter kring film. Under 2009 beviljades 21 kommuner stöd. I detta utvecklingsarbete är filmkonsulenternas arbete efterfrågat. Genom god omvärldsbevakning och många utvecklingsinsatser fyller filmkonsulenterna ett viktigt behov. Just biograf- och filmutveckling är prioriterade områden i kommunerna där den nya tekniken ökar möjligheten för ett brett deltagande även på mindre orter.

Kulturnämnden ger även stöd till Göteborgs filmfestival, en av Europas största publika filmfestivaler, samt en handfull andra festivaler i Västra Götaland.

Västra Götalandsregionen kommer att göra en översyn av filmområdets aktörer.

4.8 Unga vuxna

Mycket av kulturnämndens kulturpolitik har under senare år bytt fokus från FÖR och OM invånarna till ett tydligare AV och MED. Detta för att ge kvinnor och män, flickor och pojkar större möjlighet att aktivt delta och skapa själva. Den organisation som varit ett föredöme i det arbetet är KulturUngdom, en ungdomsstyrd ideell organisation med stöd av kulturnämnden. De arbetar behovsriktat vilket innebär att de är flexibla och verkar i takt med samtiden. KulturUngdom har kulturnämndens uppdrag att stödja de 49 kommunernas ungdomsarbete samt coacha unga föreningar/nätverk i deras egna kulturprojekt och arrangemang. De är också en plattform för ungas projektidéer samt driver några regionala arenor som Musik Direkt, en musiktävling för unga, Angeläget, ett filmprojekt kring mänskliga rättigheter, K-merkt konst och Ung Kultur Möts. De samverkar med Kultur i Väst och Västarvet samt med samtliga studieförbund och fritidsgårdarnas nätverk Keks.

Förutom det tydliga av- och med-perspektivet i hela KulturUngdoms verksamhet arbetar man föredömligt med de horisontella perspektiven jämställdhet, internationalisering, mångfald och tillgänglighet. KulturUngdom har även uppdraget att organisera Västra Götalandsregionens K-peng, en snabb slant för ungas egna kulturprojekt och arrangemang.

4.9 Scener, arrangörer

En kulturell infrastruktur är inte möjlig om inte tillgången till scener och mötesplatser utvecklas. En strategisk modell för det är stöd till och utveckling av väl fungerande kulturella mötesplatser. En kulturell mötesplats med stöd från Västra Götalandsregionen ska vara en naturlig samlingspunkt för medborgarna men också en plats fylld av den professionalism som gästande artister/konstnärer behöver för att ge publiken en fullödig upplevelse. Kulturnämnden samfinansierar vissa sådana strategiskt placerade scener i regionen, exempelvis Vara konserthus, Gerlesborgskolan, Atalante, Kulturbruket på Dal, Nätverkstan och Not Quite. Regionen diskuterar just nu liknande samverkansprojekt med flera kommuner.

Två viktiga kommunalt finansierade scener i Göteborg är Pusterviks gästscen och Angereds Teater, en scen för nyskriven dramatik.

För att verkligen uppnå målet att alla medborgare ska beredas möjlighet till ett varierat och brett kulturutbud får de lokalhållande organisationerna Folkets Hus och Parker, Våra Gårdar och Bygdegårdarna i Västra Götaland uppdrag att för kulturnämndens räkning hantera ett regionalt arrangörsstöd. Det stödet får användas till professionella arrangemang i organisationernas hus. Stödet har inneburit att mindre orter i regionen fått tillgång till professionell kultur vilket inte minst visar sig i GöteborgsOperans regionala statistik.

Riksteatern Västra Götaland är en av kulturnämndens uppdragstagare och deras medlemsföreningar

arrangerar cirka 1 500 föreställningar årligen.

Studieförbundsverksamheterna har stor betydelse för både arrangemang och möjlighet till eget skapande. I Västra Götalandsregionens genomförs årligen cirka 52 000 kulturarrangemang i studieförbundens regi. Dessutom måste alla regionala studieförbund avsätta fem procent av det regionala anslaget för samverkan med regionala kulturaktörer.

4.10 Det fria kulturlivet

En förbättrad infrastruktur på kulturområdet innebär att strukturer och möjlighet för kulturaktörernas försörjning och kompetensutveckling måste stärkas. Västra Götalandsregionens kulturnämnd stödjer verksamheter med treåriga så kallade kulturstrategiska uppdrag. De är i många fall konstnärsbaserade och viljeinriktningen med det stödet är att förbättra regionalt boende konstnärers möjlighet att utveckla sitt konstnärskap samt förbättra sina möjligheter till försörjning. Den här typen av stöd ges bland annat till olika konstnärskollektiv, Göteborgs Artist Center, Centrumbildningar, kollektivverkstäder med flera. Centrumbildningarna betydelse för alla invånarnas möjlighet att ta del av ett brett kulturliv ska inte underskattas. Som några exempel kan nämnas att Teatercentrums medlemmars föregående år genomförde föreställningar i 45 av Västra Götalands 49 kommuner, eller att MusikcentrumVäst aktiva förmedlingsarbete i och utanför projektform genererat 4 350 arbetstillfällen samt att både Författarcentrum Väst och Filmcentrum Väst bedriver verksamhet i hela Västra Götaland. Kultur i Väst, som inom förvaltningen även organiserar Musik i Väst, har i det regionala musikuppdraget fått en särskild uppgift att sälja och turnélägga fria musikaktörer. De konstnärskollektiv som ovan nämnts är viktiga aktörer i regionen där de bidrar till ett dynamiskt kulturliv. Deras etablering utanför storstadsområdet stärker den lokala kulturutvecklingen. Tanums kommun är till exempel Sveriges tredje mest konstnärstäta område efter Stockholms stad och Österlenområdet, och här finns både Gerlesborgsskolan, Konstnärernas kollektivverkstad samt en rad gallerier och kulturföreningar.

Kulturnämnden och regionutvecklingsnämnden har antagit ett handlingsprogram för att näringslivsutveckla kultursektorn. Syftet med programmet är att stärka de fria kulturproducenternas möjligheter att kunna leva på sitt konstnärliga utövande. Programmets insatsområden omfattar såväl insatser för kulturproducenterna som kompetensutveckling av det befintliga affärsstödssystemet. Regionen har en nära dialog med de statliga myndigheter som är involverade i den nationella satsningen på de kulturella och kreativa näringarna.

Programbudgeten ligger på drygt 20 miljoner kr fördelat över tre år.

En annan viktig aktör för kulturskaparna inom scen-, ton-, film och TV-området är kompetensutvecklingsverksamheten Trappan. Huvudman för Trappan är i dagsläget Teateralliansen, men arbetet leds av en styrgrupp bestående av representanter från regionala scenkonstinstitutioner, Film i Väst, Högskolan för scen och musik, Filmhögskolan, Arbetsförmedlingen Kultur, branschorganisationer, centrumbildningar och SVT Drama. Trappan fick tidigare projektbidrag men har idag ett kulturstrategiskt uppdrag eftersom verksamheten är av stor betydelse för såväl regionala utvecklingsmöjligheter som kulturskaparnas möjlighet till en bred kompetens. En region behöver sina kreatörer och insatser som Trappans verksamhet är av stor betydelse för kulturskaparnas möjlighet att verka i Västra Götaland. Ett nytt EU-projekt – KulturKraft Väst – har just startat för att ytterligare stärka en breddad arbetsmarknad för kulturskaparna. Projektet är tidsbegränsat och kommer att löpa en bit in i 2012. Trappan och Kulturkraft Väst samverkar och kompletterar varandra. När projektet avslutas kommer erfarenheten och den samlade kompetensen från KulturKraft Väst att överföras till Trappans ordinarie verksamhet.

Kulturnämnden stöder 15 eftergymnasiala konst- och hantverksutbildningar med långsiktiga uppdrag. Stödet är ytterligare en insats för att stärka kreatörers möjlighet att bo och verka i Västra Götaland.

4.11 Internationellt arbete

Nyligen arrangerade kultursekretariatet en diskussionsdag kring internationalisering med olika aktörer, i Västra Götaland. Sammanfattningsvis konstaterades att internationella kontakter är viktiga för att berika och utveckla den egna verksamheten. Deltagarna såg även behovet av nya marknader och möjlig ny ekonomi. Seminariedeltagarna ansåg att Sverige generellt är dåligt på att exportera sina kulturscener. Världen är intresserad av svensk kultur, men de ekonomiska förutsättningarna att resa saknas.

Västra Götalandsregionen menar att influenser från omvärlden måste tillföras och att de internationella sammanhangen är viktiga. Att verka i en global kontext är betydelsefullt för att inte marginaliseras. Det främjar även demokratiseringsprocessen.

Kulturnämnden arbetar med två fokusområden i det internationella arbetet:

- Aktivt påverkansarbete via ett antal medlemsorganisationer
- Bidra till att skapa förutsättningar för kulturens verksamheter och utövare att knyta internationella kontakter i syfte att utveckla samarbeten och utbyten

Kulturnämndens internationella arbete är omfattande. Regionala samarbetsavtal finns med flera regioner både i och utanför Europa. Dessa avtal syftar till att utveckla samarbeten mellan kulturaktörer men leder även till kunskapsöverföring regioner emellan, via utbyte av så kallat ”best practice”. Dessa samarbeten måste bättre spridas i Västra Götalands alla delar så att fler kommuner och aktörer får ta en större roll i de internationella sammanhangen.

Regionen driver ett omfattande gästateljéprogram med utbyten mellan västsvenska konstnärer och konstnärer från Querétaro i Mexiko, Kunming i Kina, Berlin samt Alexandria. Diskussioner pågår kring ett utbyte med San Fransisco och Newcastle. Därutöver har Västra Götalandsregionen ett treårigt avtal om kulturutbyte med den indiska delstaten Karnataka. Flera institutioner och kulturaktörer driver själva internationella utbyten: Göteborgs Symfoniker är exempelvis en efterfrågad orkester i internationella sammanhang och Göteborgs-Operans balettkompani har nyligen som enda europeiska kompani bjudits in till Jacobs Pillow Dance Festival i USA. Dessa och många andra verksameters internationella gästspel bidrar till att stärka Västra Götaland som en betydelsefull kulturregion – både nationellt och internationellt.

För att öka ungas rörlighet i Europa har Västra Götalandsregionen engagerat sig i ett treårigt projekt, European Regional Youth (ERY), som syftar till att skapa nätverk av lokala nyckelpersoner/funktioner som kan stödja unga att ta del av och engageras i interkulturella möten både inom och utanför regionens gränser. KulturUngdom har en särskild samordnare för att ge unga människor tillgång till EU:s alla nätverk och projekt. Kulturnämnden arbetar offensivt för att öka intresset för att delta i de europeiska programmen genom att ge ökat stöd till alla utövare. Detta sker i kontinuerligt i dialog med departement och med EU-kommissionen. Via ett antal prioriterade medlemsorganisationer kan Västra Götalandsregionen aktivt påverka den europeiska kulturagendan. Att delta i policyarbetet innebär en dubbelriktad kunskapsöverföring till gagn för regionens verksamheter.

För att ge en bild av Västra Götalandsregionens internationella arbeten hänvisas till **bilaga 19**.

Kultursekretariatet inventerar för tillfället även kulturaktörernas egna internationella samarbeten. Den listan presenteras i **bilaga 20**.

4.12 Långsiktiga uppdrag 2009 – 2011, institutioner, folkhögskolor, eftergymnasiala utbildningar

För att utveckla invånarnas tillgång till och deltagande i kulturlivet tog kulturnämnden beslut om nya långsiktiga uppdrag 2009. Uppdragen formulerades utifrån tre effektmål kring centrala kulturpolitiska begrepp som tillgänglighet, regional roll samt delaktighet. Till dessa tillfördes ett konstnärligt kvalitetsmål samt

insatser för att öka jämställdhet och mångfald. Uppdragen är treåriga och varje verksamhet har utarbetat sina preciserade mål och nyckeltal utifrån angivna effektmål och den egna verksamhetens profession. I de nya uppdragsformuleringarna anger kulturnämnden ramarna för vad som ska göras men verksamheterna avgör själva hur det ska utföras. Det här är ett incitament för att tydligt befästa armslängds avståndsprincipen, det vill säga att politiken sätter målen men verksamheten bestämmer själv innehåll och gestaltning.

Långsiktiga uppdrag, bilaga 4

4.13 Kulturstrategiska uppdrag 2010-2012, treåriga

Kulturnämnden har under ett antal år arbetat med kulturpolitiskt motiverade uppdrag. De verksamheter som funnits i denna bidragsform har i många fall varit organisationer från den tidigare länsindelningen. Då dessa organisationers verksamhet inte täcker de nya behov som växer fram beslutade kulturnämnden 2009 att säga upp alla gamla uppdragstagare. En ny utlysning avseende så kallade kulturstrategiska uppdrag annonserades våren 2009. Grunden till beslutet var att nya uppdragstagare skulle bidra till ett mer dynamisk kulturliv samt konstnärlig utveckling i regionen. De riktlinjer som angavs vid ansökningsförfarandet handlade om att bidra till ökad social hållbarhet, ökad sysselsättning, samarbete med civilsamhället samt att stärka barn och ungas uttrycksformer och delaktighet i kulturlivet.

Verksamheterna som får ett kulturstrategiskt uppdrag ska uppfylla minst ett av de kriterier som angivits i riktlinjerna. Bland uppdragstagarna i denna kategori återfinns konstnärliga organisationer till exempel Not Quite, Västsvensk byggkonst, Uttryckslabbet med flera, viktiga förmedlare och arrangörer som centrum-bildningar, Kulturbuket på dal, Riktsteatern Västra Götaland och de lokalhållande organisationer, inter-kulturella föreningar som Hammarkullefestivalen, kulturföreningen Bob, Bwana club men även idé- och intressestyrda organisationer som hembygdsförbund och spelmansförbund.

Kulturstrategiska uppdrag, bilaga 5

4.14 Sammanfattning

Den regionala infrastrukturen på kulturområdet bygger på kommunala, regionala, nationella och internationella initiativ. Den regionala ambitionen är att öka tillgängligheten till kultur, skapa en ökad betydelse för kulturen i samhällsutvecklingen och att skapa möjligheter till ökad delaktighet för invånarna i regionen. Detta har bland annat gjorts genom medvetna organisatoriska strukturförändringar, utvecklade uppdrags-/bidragsformer, stöd till lokala initiativ och tät dialog med kommunerna.

Stark betoning ligger på de fem handlingsprogram som kan sägas skapa en ram för de verksamheter som får regionala bidrag. Den bärande idén med programmen är att skapa samverkansformer mellan regionalt finansierade verksamheter, det fria kulturlivet, kommuner, akademi, näringsliv och den ideella kultursektorn.

5. Kulturfrågornas koppling till andra politikområden

5.1. Skola

Arrangörsstöd

Genom förvaltningen Kultur i Väst tillhandahåller kulturnämnden ett arrangörsstöd för barn och unga. Detta fördelas mellan de 49 kommunerna via ett nyckeltal per individ mellan 3 och 19 år. Det regionala kravet på en kommun för att få del av stödet är att man har en politiskt förankrad barnkulturplan samt en kommunal barn- och ungdomskultursamordnare. Stödet kan användas till att subventionera kulturupplevelser eller barn och ungas eget skapande till 50 procent, resten står den lokala nivån för. Regionen bekostar alla kringkostnader (resor, traktamenten). Under 2010 uppgår stödet till 11 400 tkr och förmedlas via förvaltningen Kultur i Väst.

Under de senaste åren har efterfrågan på stödet till barns och ungas eget skapande ökat, vilket ligger helt i linje med den regionala ambitionen att skifta fokus från FÖR och OM till AV och MED.

Handlingsprogram Rätt att vara med

Programmet Rätt att vara med fokuserar på barn och ungas rätt till delaktighet och möjligheter att påverka. Ett av insatsområdena handlar om att utveckla kulturens pedagogiska roll och samspelet med skolans uppdrag i lärandet. ”Skapande skola – spela samman” är ett projekt inom programmets ram som syftar till att tillsammans med lärare/elever och kulturverksamheter utveckla kvaliteten i och metodiken för att nyttja de lokala, regionala och nationella kulturresurserna effektivare. Regionen satsar två miljoner kronor per år under två år för att på ett forskningsbaserat och undersökande arbetsätt identifiera hinder och möjligheter för en integrerad, reguljär och långsiktig samverkan som skapar ett mervärde för eleverna utifrån skolans mål och uppdrag. Fokus i projektet ligger på kulturarv, arkitektur, design och bild.

5.2. Folkhälsa, omsorg, fysisk tillgänglighet, empowerment

Tillgänglighet

Den 26 maj 2010 antog kulturnämnden en handlingsplan för mänskliga rättigheter. Planen tar upp flera horisontella perspektiv och visar på de mål och strategier kulturnämnden ska arbeta med 2010-2012.

Handlingsplan för mänskliga rättigheter bilaga 6

Kultursekretariatet arrangerade ett seminarium kring tillgänglighet för att ytterligare belysa områdets hinder och möjligheter. Att människors attityder har stor betydelse var seminariedeltagarna överens om. Under dagen berördes både mångfaldsperspektivet, funktionshinder och möjligheter, jämställdhetsperspektivet och barn och ungas rätt till de kulturella mötesplatserna. Kunskapen kring vilka verktyg och kompetenser som finns i Västra Götaland blev tydliga och en ökad kännedom kring de olika kompetenser och de verktyg som finns måste spridas. Av de förslag som kom upp under dagen kommer Västra Götalandregionen att under 2011 och 2012 arrangera ”utbudsdagar” för de olika tillgänglighetsverktyg som finns samt sprida och använda den kunskap och kompetens som olika verksamheter införskaffat.

Alla verksamheter i Västra Götaland har ansvar för att bidra till folkhälsoarbetet. Kulturupplevelser och möjligheter att skapa kultur spelar en stor roll för människors livskvalitet. Det pågår ett nära samarbete mellan kultursekretariatet och folkhälsokommitténs kansli kring konstens och kulturens möjligheter att bidra till en ökad folkhälsa.

När det gäller tillgänglighet till kultur för funktionsnedsatta personer driver Kultur i Väst webbplatsen www.tillganglig-kultur.nu. Regionen arbetar med tre huvudsakliga spår – fysisk tillgänglighet, information och bemötande.

I april 2002 antog Västra Götalandsregionens kulturnämnd ”Riktlinjer och standard för förmedlingsteknisk tillgänglighet för utställningar och scenkonst”. Syftet är att kulturnämnden ska använda riktlinjerna/standard i uppdragsgivningen till kulturinstitutioner och andra bidragstagare.

Tillgängligheten definieras genom färgerna grön-gul-röd.

 = godkänd tillgänglighet

 = tillgänglighet för några men inte för alla

 = ej godkänd tillgänglighet

När det gäller anpassad information har enheten Centrum för tillgänglig information (CTI) under förvaltningen Kultur i Väst i uppdrag att utveckla former för detta. CTI producerar taltidningen Ljudmagasinet, inläsningar och anpassad information som lättläst, klarspråk, teckenspråksfilmer och översätter texter till punktskrift.

Kulturnämndens vision är att ligga i framkant i landet när det gäller tillgänglighet på alla tre områdena fysisk tillgänglighet, information och bemötande.

Kultur i Väst driver sedan många år ett arbete inom äldreomsorgen med musiken som bas. Personal och ansvariga utbildas i seminarier kring hur man kan skapa kulturupplevelser inom omsorgen för att skapa så goda livsmiljöer som möjligt.

Kulturnämnden sitter i styrgruppen för Centrum för kultur och hälsa vid Göteborgs universitet. Syftet med centrat är att både påvisa och forska kring kulturens betydelse för hälsan. Visionen är att skapa ett annat samhälle där inte medicinering är allenarådande utan att människor samtidigt kan få vistas i läkande och berikande miljöer med konsten och kulturen som grund.

5.3. Universitet och högskolor

Västra Götalandsregionen har lyft fram kulturpolitiskt relaterad forskning som ett viktigt område för kulturpolitiken, vilket också framgår av avsiktsförklaringen med Statens kulturråd. Under 2009-2010 har ett arbete med att dels kartlägga verksamheternas behov av forskning och utveckling, dels kartlägga forskningsmiljöer och forskning inom regionens universitet och högskolor som är relevanta för kulturområdet genomförts. Kultursekretariatet har tillsammans med Västarvet och Kultur i Väst genomfört ett möte med Göteborgs universitet och högskolor i regionen där resultatet från kartläggningen presenterades och där en diskussion om framtida samarbete fördes under 2009. Det kan konstateras att det finns intresse från både akademins och verksamhetens sida att öka kontakterna sinsemellan. En ytterligare aktivitet som kan nämnas är att Västra Götalandsregionen tillsammans med Region Skåne och Kulturrådet arrangerar två konferenser om kulturpolitisk relevant forskning under 2010, till följd av avsiktsförklaringen.

Västra Götalandsregionen arbetar på flera fronter tillsammans med universitet och högskolor. En sådan är Göteborgs universitets satsning på Kulturarvsakademin, där regionala institutioner i konkret projektsamverkan bidrar till forskning om kulturarvet från ett bevarandeperspektiv, från ett dekonstruktivistiskt samt från ett konstnärligt perspektiv. Kulturarvsakademin arbetar också medvetet med samtidskonst och med att låta curatorer arbeta med samtidskonst och historia. Under året kommer tre konferenser som också riktar sig till museerna i Västra Götaland och till Västarvets personal att genomföras.

Den framtida ledarutbildningen för hemslöjd samt Hantverkslaboratoriet i Mariestad är båda förlagda till Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet. Västra Götalandsregionen har bidragit till att ta fram de här utbildningarna och finns med i en styrgrupp vilket innebär att utbildningarna lätt kan dockas in i regionala kultursammanhang.

Andra exempel rör Konstnärliga fakulteten vid Göteborgs universitet som bland annat genom Filmhögskolan deltar i indienprojektet (Karnataka-regionen) som kulturnämnden driver. Filmhögskolan har skrivit ett treårigt avtal med Centre for Film and Drama i Bangalore för utbyte på student- och lärarsidan. Dessutom samverkar Konsthögskolan Valand med de regionala konstfästena som kulturnämnden stöder.

Det finns även etablerade utbildningar med inriktning på kultur och konstnärlig verksamhet på högskolorna i Västra Götaland. Västra Götalandsregionen bidrar till dataspelsutbildningen vid Högskolan i Skövde där kulturkompetens spelar en stor roll i utformandet av nya konkurrenskraftiga spel. På Textilhögskolan, Högskolan

i Borås, finns inriktning på såväl produktion som design. Högskolan Väst i Trollhättan erbjuder ett fyraårigt filmproducentprogram samt ett fyraårigt program för 3D-animation och visualisering.

5.4. Turism

I den regionala visionen betonas kulturens roll för den regionala attraktiviteten, och fullmäktige har antagit ett handlingsprogram för Natur- och kulturturism. Arbetet planeras att följa EU:s satsning på området fram till 2020 och bygger i hög grad på samverkan med universitetet, civilsamhälle, kommuner, institutioner och turistnäringen.

Kulturnämnden har tillsammans med regionutvecklingsnämnden i uppdrag att arbeta fram en handlingsplan där både förvaltningarna Kultur i Väst och Västarvet samt Västsvenska Turistrådet kommer att spela en framträdande roll.

5.5. Miljö/ hållbar stadsutveckling

Mistra Urban Futures är ett nystartat centrum för hållbar stadsutveckling med ambitionen att på några års sikt bli världsledande. Konsortiet består av Chalmers, Göteborgs universitet och Göteborgs stad samt Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen. Centrumet ska bidra till att göra verklig skillnad för miljön och människors liv i världens städer. Kulturen spelar en viktig roll i samhällsplaneringen med sin förmåga att gestalta frågeställningar, skapa en meningsfull helhet och utveckla de estetiska perspektiven.

Kultursekretariatet har tagit initiativ till en studie kring kulturens klimatpåverkan. I studien görs livscykelanalyser och mätningar av koldioxidutsläpp för ett antal kulturaktiviteter. Bland annat mäts hur stor miljöpåverkan en uppsättning på Göteborgs Operan har jämfört med en turnerande teaterföreställning från Regionteater Väst. Studien diskuterar också vad forskarna idag vet om klimatpåverkan när det gäller tjänste- och kulturkonsumtion.

En springande punkt är sättet hur människor transporterar sig till kulturarrangemang i regionen. Här avser kulturnämnden att föra diskussioner med Västtrafik (som från årsskiftet kommer att bli ett helägt regionalt bolag) kring hur kollektivtrafiken kan utvecklas i förhållande till kulturkonsumtion.

5.6. Kultur och näring

Västra Götalandsregionens kulturpolitiska verksamhet drivs delvis av att det finns ett starkt samband mellan ett vitalt och expansivt kulturliv och hållbar utveckling. Kulturlivets varaktighet är beroende av ett engagemang inom såväl offentlig som privat sektor och av sin egen förmåga att utveckla försörjningsmöjligheter. Samverkan med verksamheter utanför kultursektorn är en betydelsefull faktor för kulturens långsiktiga förutsättningar att verka i såväl storstad som mindre orter.

Kulturnämnden och regionutvecklingsnämnden har antagit ett handlingsprogram för att näringslivsutveckla kultursektorn.

Programbudgeten ligger på drygt 20 miljoner kr fördelat över tre år.

Västra Götalandsregionen har definierat relationen mellan kultur och näringsliv på tre sätt:

- Kultur och näring – samverkan mellan organisationer inom kultursektorn och företag i näringslivet. Ett exempel på detta är kulturnämndens och regionutvecklingsnämndens stöd till föreningen Kultur och Näringsliv som har en huvudsaklig inriktning på sponsringsfrågor och affärsmissiga relationer mellan företag och kulturaktörer.
- Kultur i näring – kulturverksamhet integreras med näringslivet. Kulturnämnden och regionutvecklingsnämnden stöder tillsammans föreningen TILLT, tidigare Skådebanan i Västra Götaland, som arbetar med att erbjuda konstnärlig kompetens till företag i regionen. Konstnärlig kompetens integreras med företagets

- verksamhet för att öka kreativiteten och stärka personalen för att nå ökad konkurrenskraft.
- Kultur som näring – satsningar på att utveckla företagandet och affärsmöjligheterna inom kultursektorn, genom ovan nämnda handlingsprogram.

Syftet med programmet är att stärka fria kulturproducenternas möjligheter att kunna leva på sitt konstnärliga utövande. Programmets insatsområden omfattar såväl insatser för kulturproducenterna som det befintliga affärsstödssystemet. Regionen har en nära dialog med de statliga myndigheter som är involverade i den nationella satsningen på de kulturella och kreativa näringarna.

5.7. Länsstyrelsen

Länsstyrelsen är en viktig samarbetspart i samhällsutvecklingsfrågor inte bara vad gäller kulturmiljöfrågor utan även i sociala frågor, integrationsfrågor med mera. Sverige står inför en ratificering av den Europeiska landskapskonventionen, som ger goda möjligheter till utvecklade former av planering där landskapet i dess vidaste bemärkelse är både mål och medel. Västra Götalandsregionen samarbetar med Länsstyrelsen kring förberedelser inför ratificeringen och utvecklingsarbete relaterat till konventionen. Natur- och kulturturen är ett annat område där samarbetet med Länsstyrelsen är starkt och viktigt, inte minst när det gäller att stärka landsbygdsområdena.

5.8 Sammanfattning

Kultur är ett av fem fokusområden i den regionala visionen. Det förutsätter att kulturens aktörer samspelar med andra politikområden för att utveckla såväl samhället som de kulturella uttrycken. Kulturen har en viktig roll att spela såväl i den sociala, den ekologiska och den ekonomiska dimensionen. Kulturens aktörer behöver ett inflöde från forskarvärlden från skola, näringsliv och aktörer som arbetar med funktionsnedsatta möjligheter. Natur- och kulturaktörer utgör förutsättningar för att regionen ska uppfattas som attraktiv och är därför en resurs i turismssammanhang. Kulturen är också en bransch, vilket betyder att relationerna till det traditionella affärsstödssystemet måste utvecklas.

Västra Götalandsregionen och Västra Götaland 2011 – 2012

6. Kulturskaparnas villkor

Nuläge – utveckling 2011-2012

Västra Götalandsregionens insatser för att stödja de fria kulturaktörerna har i första hand utgjorts av det vi kallar kulturstrategiska uppdrag. Dessa uppdrag löper över tre år och kulturnämnden avsätter årligen 22 miljoner kronor. Det kan vara stöd till kollektivverkstäder, till olika konstnärskluster i regionen, kompetensutvecklingsverksamheter, centrumbildningar, scener, föreningar som arbetar med att tillvarata konstnärers kompetenser i näringslivet och stöd till organisationer som bildats för att hjälpa enskilda kulturarbetare med coachning, entreprenörskurser, faktureringshjälp med mera.

Andra organisationer som stöds med kulturstrategiska uppdrag är kulturskapare med särskilda behov till exempel SPINN (ett integrerat danskompani), Share Music (integrerad blandad verksamhet) och Very Special Arts (konstnärer med funktionsnedsättningar). Det kan också handla om stöd till föreningar som organiserar våra nya svenskars kulturkompetens och som särskilt behöver synliggöras och hitta nya nätverk. För att snabbt ta hand om initiativ hos våra unga konstnärer har KulturUngdom ett stort och viktigt kulturstrategiskt uppdrag och är Västra Götalandsregionens största bidragmottagare inom denna kategori.

De särskilda stöd som finns för kulturskaparnas möjlighet att vidareutveckla sin konst eller genomföra ett

mer undersökande och inte i första hand resultatriktad arbete, är Frispel (en särskild satsning tillsammans med Framtidens kultur på 3 mkr/år), arbets- och kulturstipendier, gästateljéstöd samt projektmedel (för närvarande 17 mkr /år).

Göteborgs Stad har ett särskilt utvecklat kulturstöd som syftar till att främja ett mångsidigt kulturliv i staden. Kulturstödet riktas till publika verksamheter som håller hög kvalitet och har konstnärlig och kulturpolitisk betydelse. Stödet ska bidra till förnyelse av konstnärliga uttryck och/eller produktionsformer, ett rikt utbud för barn och ungdom, kulturell mångfald samt att nå nya publikgrupper.

I ett seminarium som nyligen arrangerades av kulturekretariatet med titeln ”Kulturskaparnas villkor” diskuterade regionens kulturskapare fritt kring självformulerade frågor av betydelse för konstnärernas situation. Diskussionerna kom mycket att handla om samarbeten. Genom bättre samverkan mellan institutionerna och de fria aktörerna skulle mycket i kulturlivet vitaliseras att de fria aktörernas villkor förbättras. Mentorskap och coachning från de etablerade till nya unga kulturskapare på väg in i yrkeslivet efterfrågades, och man såg fram mot fler generationsövergripande initiativ och kunskapsbanker på webben.

Kvalitet och delaktighet, professionalism och amatörism var frågor som berördes. Att kvalitetsbegreppet ständigt måste diskuteras och omprövas var de flesta överens om. Kvalitet är inte entydigt utan måste betraktas i en kontext där även genusaspekten har stor betydelse. Snarare än att tala om kvalitet borde man tala om kvaliteter, enades man om.

Kulturnämnden avsätter cirka 60 mkr årligen till olika projekt och verksamheter för det fria kulturlivet. Dessa anslagsposter fördelar sig på kulturstrategiska uppdrag, utvecklingsmedel, kultur och arbetsstipendier, handlingsprogramaktiviteter, arrangörsstöd med mera.

6.1 Regionala och lokala prioriteringar

Planerade insatser, kulturskaparnas villkor 2011-2012

- Utveckla Västra Götalandsregionens olika bidragsformer
- Driva nya platser för möten mellan institutioner och fria aktörer och mellan kulturaktörer och näringsliv
- I budget avsätta medel för konstvandringar
- Utveckla möjligheter för artists in residence
- Vidareutveckla Kreaktor, en kontakt- och kunskapsbank på webben
- Särskild budgetpost 2011 till utställningsersättning enligt MU-avtalet
- Särskild budgetpost 2011 på 1 000 000 kronor till det fria kulturlivets kvalitetsutveckling

6.2 Sammanfattning:

Konstnärer och kulturproducenter utgör förutsättningarna för ett dynamiskt kulturliv. Västra Götalandsregionen har skapat ett antal stödformer för att bidra till kulturutövarnas möjligheter att kunna leva på sin konst. Det sker bland annat genom kulturstrategiska uppdrag, projektbidrag och handlingsprogram för att näringslivsutveckla kulturektorn. En viktig fråga är relationen mellan kulturinstitutionerna och det fria kulturlivet. Båda parter är överens om att hitta former för bättre samverkan och utveckling av den konstnärliga kvaliteten.

7. Kommunerna

Vi har under den korta tid som stått till förfogande försökt få en bild av prioriterade och önskade utvecklingsområden i kommunerna. Någon kommunal entydig bild kan inte ges, eftersom förutsättningarna för de 49 kommunerna ser mycket olika ut.

Stor enighet råder dock kring behovet av kulturella mötesplatser. Det kan gälla utveckling av det kommunala biblioteket, digitalisering av en lokal biograf, nya kulturhus eller kulturella mötesplatser för unga. Tilltal och tillgänglighet för dessa fysiska arenor måste bättre tillgodose de behov som finns. Digitaliseringen av bioograferna är en viktig fråga för den nationella nivån om det kulturpolitiska målet om allas rätt till kulturupplevelser ska bli verkligt.

Vid fördjupade samtal med kommunerna är det tydligt att två av Västra Götalandsregionens antagna handlingsprogram särskilt stärker flera önskade utvecklingsområdena i kommunerna. Högt på kommunernas önskelista står att samordna och bättre ta vara på de många konstnärskluster som etablerats runtom i regionen. Här kommer det regionala handlingsprogrammet ”Att näringsutveckla kultursektorn” insatser vara till stor hjälp. Handlingsprogrammet ”Natur och kulturturism” kommer att synliggöra kommunala besöksmål och därmed utveckla kommunernas attraktionskraft. Kommunens attraktivitet och kulturella aspekter i stadsplaneringsarbetet och landsbygdsutveckling är frågor som står högt på dagordningen.

Göteborgs stad antog 1998 en kulturpolitisk strategi som bland annat beskriver hur man ska arbeta med kulturplanering som ett viktigt inslag i stadsutvecklingen. Det mest konkreta resultatet av detta program är att kulturförvaltningen nu är med i visionsarbetet för Centrala Älvstaden, ett av norra Europas större stadsutvecklingsprojekt. Ett flertal kommuner i Västra Götaland har börjat arbeta med kulturplanering på ett strategiskt sätt. Västra Götalandsregionens kulturnämnd, tre kommunalförbund och GR-nätverket stödjer via utvecklingsmedel arbetet med ett Cultural Planning Laboratory (CPL), ett regionalt laboratorium vars uppgift är att stödja de kommuner i Västra Götaland som valt att arbeta med metoden. Kultur i Väst och Västarvet har knutit kompetenser till utvecklingsarbetet. Tio pilotkommuner har påbörjat processen och ytterligare ett tiotal står på kö. Metoden ska ses som en samhällsplanering med kulturella förtecken där konst, kreativitet, civilsamhälle och innovationsförmåga sätts i centrum för lång och hållbar utveckling. Varje kommun genomför ett gediget kartläggningsarbete för att identifiera de kulturella resurserna i samhället. Metoden inkluderar kommuninvånarna, kulturutövarna, politikerna och det civila samhällets aktörer och processen ska leda till en handlingsplan där det kommunala planarbetet även tar fasta på mjuka värden som syftar till att ge ökad livskvalitet för kvinnor och män på platsen.

Ett närbesläktat projekt, som kulturnämnden också stöttat initialt är ”Städer som sticker ut”, ett tvärsektorieellt projekt där tolv av Skaraborgs kommuner ingår. Fokus ligger på stadsutveckling med kulturen som motor. Föreningen TILLT (en av kulturnämnden kulturstrategiska uppdragstagare) står för projektledningen och som ett led i Lissabon-agendan har projektet knutits till EU-projektet Creative City Challenge, som i sin tur syftar till att stärka de kreativa näringarnas katalysatorroll i främjandet av lokal och regional samhällsutveckling i Nordsjöregionen. Projektet, som är tvåårigt, pågår till sommaren 2011, men tankar finns redan på att utveckla det i riktning mot en natur- och kulturturistisk satsning.

”Offentlig miljö som konstform” är ytterligare ett närbesläktat projekt som haft stöd av kulturnämnden. Fyrbodals samtliga 14 kommuner deltar i projektet som avslutas vid utgången av 2010. Projektet syftar till att öka graden av delaktighet och medverka till helhetstänkande och långsiktighet kring konst, arkitekturfrågor och offentligt planeringsarbete. Projektet har en stark lokal förankring i kommunerna genom att det i varje kommun finns förvaltningsövergripande arbetsgrupper knutna till projektet. Lokala konstnärer och kulturarbetare har på olika sätt medverkat i projektet och bland annat deltagit i workshops och seminarier tillsammans med politiker och tjänstemän från kommunernas olika förvaltningar. Genom projektet har ett styrdokument för

gestaltning av offentliga miljöer – ”Fyrbodalsmodellen” tagits fram. Styrdokumentet har antagits av Fyrbodals direktion som rekommenderat kommunernas fullmäktigeförsamlingar att godkänna dokumentet.

Efter en dialog genom ”Kultur som förändrar” ett forum med representation från de 49 kommunerna lyftes barnens behov fram som ett prioriterat område där kommuner och organisationer ville samarbeta. Där föddes idén om ”Kulturplaneterna”. Genom att identifiera lediga lokaler (exempelvis en stängd teater eller fritidsgårdar på sommaren), lokala och professionella kulturarbetare, samt lyfta fram olika stödsystem skulle barn som befinner sig i någon form av utsatthet få möjlighet till meningsfull verksamhet. Genom ”kulturplaneterna” skapades även nya möjligheter för kulturarbetare att försörja sig på.

En viktig dimension i arbetet med Kulturplaneterna är dialogen om att identifiera nya yrkesroller för kulturarbetare tillsammans med bland annat Arbetsförmedlingen Kultur. Projektet är gränsöverskridande på många sätt: Samarbeten har initieras mellan organisationer och kommuner där det etablerade kulturlivet och de ideella krafterna i civilsamhället har blivit en självklar del. Rädda Barnen Väst har hösten 2010 beslutat att bli en aktiv part och samtidigt blivit en garant för att det fortsatta arbetet förs på en både relevant och hög nivå.

I arbetet med målgruppen ungas eget deltagande är KulturUngdoms kompetens efterfrågad.

Kultur i skolan är ett annat viktigt område. Under 2011 avser Västra Götalandsregionen att i samverkan med kommunerna se över utvecklingsmöjligheter inom området och kommer att komplettera vår regionala kulturplan med ansökan om nationella medel i Skapande skola inför 2012. Samtal pågår redan med Kulturrådet om att harmonisera de regionala insatserna med de nationella Skapande skolamedlen inom följande områden:

- Formulera gemensamma kriterier för de lokala handlingsplanerna.
- Gemensamma lokala kontaktpersoner
- Strategier för att öka elevernas inflytande över sitt lärande och kulturen som verktyg i lärande.

Vid temaseminarium och diskussioner med olika aktörer har önskemål framförts om mötesplatser och kompetensutbildningar för kommunernas barnkultursamordnare.

Ett större projekt inom handlingsprogrammet ”Rätt att vara med” kommer att sjösättas under hösten. Projektet fokuserar på hur skola och närsamhället bättre kan samverka i lärandet. Fokus kommer att ligga på områden inom kulturarv, design och arkitektur. I samma anda kommer handlingsprogrammet ”Lust att lära” fokusera på hur arkiv, bibliotek och museer samverkar i kommunerna.

Västra Götalandsregionen för särskilda samtal med kommunerna som har verksamheter med nationellt stöd idag. Vid dessa samtal har flera utvecklingsområden förts fram. Till exempel har förtydligande av olika museers profilområden diskuterats. Kunskapsöverföring och bättre samverkan inom sektorn är ett mål för det fortsatta arbetet. Västra Götalandsregionen hoppas att samarbetet med Riksutställningar kan vara en resurs i arbetet med att kompetensutveckla ABM-institutionerna.

Utan det civila samhällets engagemang skulle det lokala kulturlivet på många orter inte vara möjligt. Västra Götalandsregionen anser att civilsamhällets röster och aktörer är ett viktigt komplement, en given medaktör och medspelare, till den professionella kulturen.

För att ge en bild av de många och mångfacetterade föreningar som är verksamma i kommunerna hänvisas till **bilaga 7**.

7.1 Regionala prioriteringar gällande kommunerna 2011 – 2012

- Bättre synliggöra och samordna de regionala resurserna riktade mot kommunerna
- I budget 2011 avsätta särskilda medel för kommunalt utvecklingsarbete

- Särskilt stödja biograf- och filmutvecklingen i kommunerna
- Stödja de regionala utförarnas arbete kring det kommunala utvecklingsarbetet

7.2 Sammanfattning

Kommunernas representanter är eniga om behovet av kulturella mötesplatser i kommunerna. Dessa kan vara biblioteket, biografen, mötesplatser för unga eller någon form av kulturhus. Man ser också en stor utvecklingspotential för det egna kulturlivet genom de handlingsprogram som kulturnämnden driver, särskilt kring natur- och kulturturism och näringslivsutveckling av kulturlivet. Barn- och ungdomskultur är prioriterat i samtliga kommuner. Regionen avser att skapa en stabil samverkan med kommunerna kring kommunala, regionala och nationella (Skapande skola) medel för en långsiktig utveckling av förutsättningarna på detta område.

Kulturnämnden skriver avsiktsförklaringar med ett antal kommuner i regionen kring kulturutveckling,

8. Bidrag till regional kulturverksamhet

Nuläge och utveckling 2011 – 2012

Samverkansmodellen ska bidra till ökad uppfyllelse av de nationella kulturpolitiska målen men också ge utrymme för regionala prioriteringar. Under den kulturella infrastruktur som beskrivits under avsnitt fyra kan utläsas att Västra Götalandsregionens insatser och omstruktureringar har syftat till att förverkliga målet om allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Konstnärlig produktion har genom arrangörsinsatser och stöd till scener och mötesplatser blivit tillgängligare för invånarna i Västra Götaland. Kulturnämndens uppdrag 2009 – 2011 till kulturverksamheterna syftar till att ytterligare stärka delaktigheten. Ett antal styrdokument kring tillgänglighetsfrågor i ett brett perspektiv har antagits och regionfullmäktige har gett kulturnämnden i uppdrag att i alla de verksamheter som kulturnämnden stödjer ska aktiviteter för och med barn och unga öka. Det regionala arrangörstödet har i detta sammanhang varit betydelsefullt. För att främja ett levande kulturarv har flera handlingsprogram satts och Västrarvet är en betydelsefull sammanhållande aktör för utvecklingen inom området.

Under infrastrukturen beskrivs även Västra Götalandsregionens och dess aktörers internationella arbete (4.11). De interkulturella samarbetena har påbörjats inte minst genom mångkulturkonsulentens arbete med de regionala institutionerna. Detta arbete måste ytterligare utvecklas och Västra Götalandsregionen kommer att intensifiera insatser som främjar integration och interkulturell verksamhet..

Nedan beskrivs de olika sakområdena som i betänkandet *Spela samman* föreslås ingå i anslagsposten för medel till regional kulturverksamhet.

8.1 Scenkonstområdet

Flera av Västra Götalands scenkonstinstitutioner har nationell och internationell lyskraft. Det är här nya konstnärliga uttryck prövas och det mest intressanta produceras. Kvaliteten och professionalismen på produktioner för barn och unga är stor. Barn- och ungdomsproduktionerna på Backa teater, Regionteater Väst, Folkteaterns En trappa ner, GöteborgsSymfonikernas arbete med barn och unga samt GöteborgsOperans familjeföreställningar är omvittnat hög. Förutom ren produktion kan även nämnas GöteborgsSymfonikernas satsning på El Sistema-projektet och GöteborgsOperans barnkör. Dessa två institutioner kommer även att utveckla den digitala kommunikationen för målgruppen. Folkteaterns Art and Education, en Folkteaterakademi som vänder sig både till skolor och vuxna, är ett ytterligare utvecklingsområde.

Ett samarbete mellan Högskolan för scen och musik och våra musikproducenter där musikstuderande under utbildningstiden får verktyg för att arbeta med barn och unga är ett annat exempel på utvecklingsarbete mot målgruppen.

Problematiken kring de ökade löne- och pensionskostnaderna för sektorn kvarstår. Det påverkar produktionsvolymerna vilket i sin tur ger färre arbetstillfällen för scenkonstområdets frilansare. Utrymmet för experimenterande verksamhet blir mindre.

I samtal med scenkonstaktörerna har nämnts några möjliga utvecklingsspår. Bland annat har man diskuterat en bättre samverkan mellan institutionerna och de fria aktörerna, behov av ett mer professionellt arrangörsled, behov av finansiering från andra politikområden, fortsatt satsning på kompetensförsörjning och fortsatt samverkan med Högskolan för scen och musik samt nödvändigheten av internationella utbyten

De verksamheter inom scenkonstområdet som kommer att få del av statliga medel 2011-2012:

GöteborgsOperan, Göteborgs Symfoniker, Göteborgs Wind Orchestra (GWO), Vara konserthus, Kultur i Väst (Danskontoret, Musik i Väst), Folkteatern, Göteborgs Stadsteater, Borås Stadsteater, Regionteater Väst, KulturUngdom och Dans i Vara.

Västra Götalandsregionen kommer under 2011 och 2012 att fortsätta sin satsning på dansområdet. Danskontorets verksamhet kommer att förtydligas, Vara kommun fortsätter sin satsning på dansen, flera kommuner/arrangörer ansluter sig till Dansnät Sverige. Regionteater Väst vidareutvecklar sin dansverksamhet för barn och unga, Borås Stadsteater samverkar med flera dansaktörer, Göteborgs Stadsteater bedriver ett utvecklingsarbete med Cullbergbaletten och GöteborgsOperans balett stärker sin ställning som ett av Europas mest spännande inom den nutida dansen och utvecklar sitt samarbete med fria dansare och utbildningar i Västra Götaland.

8.2 Regionala och lokala prioriteringar scenkonst

Planerade insatser, teaterutveckling 2011 – 2012

- Utredda förutsättningar för ett regionalt turnéuppdrag till Borås Stadsteater 2012
- Utredda en gemensam teaterplattform för regionala aktörer i branschen
- Etablera en lokal/regional styrgrupp för teater- och dansutvecklingen i Västra Götaland

Planerade insatser dans 2011 – 2012

- I budget 2011 avsätta medel till nya danssatsningar
- Etablera ett utvecklingscentrum för dansen tillsammans med Mölndals kommun
- Diskutera en gemensam danssatsning med Göteborgs stad
- I budget 2012 ytterligare förstärka dansområdet

Planerade insatser musik 2011 – 2012

- Stärka musikinstitutionernas möjlighet till internationella utbyten
- I budget avsätta medel för blåssamverkan
- Diskutera extra utvecklingsmedel till El Sistema-projektet

Mänskliga rättigheter inom scenkonstområdet

Tillgänglighetsfrågor är prioriterade hos alla de verksamheter som i dag har statlig medfinansiering. Nämnas kan Regionteater Västs projekt ID med tema kön och identitet, Folkteaterns textade föreställningar, Göteborg Stadsteaters föredömliga arbete med mänskliga rättigheter, Göteborgs Symfonikers samarbete med etniska minoriteter och radionätverk samt deras verksamhet i Hammarkullen som är ett exempel på hur interkulturella möten är möjliga.

Kultur i Västs mångkulturkonsulents arbete med de regionala institutionerna mångfaldsarbete pågår kontinuerligt. En verktygslåda har tagits fram som ett hjälpmedel i detta arbete.

Västra Götalandsregionen kommer i sitt dansutvecklingsarbete att arbeta med ett rättighetsperspektiv enligt styrdokumentet som gäller.

Se vidare enskilda aktörers beskrivning av verksamhet i **bilaga 8**.

Scenkonstområdets utåtriktade insatser: föreställningsverksamhet, övriga utåtriktade insatser, pedagogisk verksamhet, aktiviteter för och med barn och unga 2011 kan avläsas i **bilaga 9**.

8.3 Natur- och kulturarv

En av de viktigaste frågorna är digitalisering och tillgänglighet till hela det kulturella arvet. Västra Götalandsregionen har varit en pionjär på området och har i samarbete med Historiska museet och Riksantikvarieämbetet utvecklat K-samsök, ett arbete där kulturarvssektorn olika system talar med varandra. Detta vill vi fortsatt utveckla och i förlängningen även knyta det civila samhällets arkiv till systemet.

En av de stora utmaningarna för området är frågan om vad som skall bevaras från vår samtid.

Under den tid som Västarvet verkat har behovet av konsultation vuxit. Inte minst finns det ett behov av kompetensutveckling för lokala museer och olika arbetslivsmuseer. Ett bättre tillvaratagande av olika museers profil och kompetens ska under den kommande tvåårsperioden utvecklas i Västra Götaland. Redan idag har Västarvet tecknat avtal med vissa museer som på grund av sin särkompetens övertar huvudansvaret för vissa profilområden med viss finansiering från Västarvet. Textilmuseet i Borås är ett exempel som har ansvar för det textila kulturarvet och de hantverkstraditioner som finns i Västra Götaland. Museet samarbetar med Textilhögskolan inom flera forskningsområden och internationaliseringsprojekt.

Det maritima och industrihistoriska kulturarvet liksom den marinarkeologiska verksamheten är stora och betydelsefulla utvecklingsområden i Västra Götaland. Betydelsefulla aktörer är bland annat Bohusläns museum, Studio Västsvensk Konservering, Göteborgs stadsmuseum, Sjöfartsmuseet i Göteborg och särskilda kommunala avtalsmuseer som till exempel Vänermuseum samt de över hundra arbetslivsmuseerna. Genom Västarvets uppdrag och kompetens och genom de operativa samverkansformer som utvecklas inom handlingsprogrammen Det maritima och industriella kulturarvet och Natur- och kulturturismprogrammet ram ska dessa områden utvecklas.

De verksamheter som inom området kommer att få del av statliga medel under 2011 – 2012 är:

Västarvet (Lödöse museum, Forsviks Industriminnen, Vänersborgs museum och Kulturlagret, Göteborgs Naturhistoriska Museum, Vitlycke museum, Byggnadsvård Nääs, Utställningen kommer, Studio Västsvensk Konservering, stiftelserna Västergötlands museum och Bohusläns museum) Göteborgs stads museer (Göteborg Stadsmuseum, Göteborgs Sjöfartsmuseum, Röhsska museet, Göteborgs konstmuseum) och stiftelsen Nordiska akvarellmuseet.

8.4 Regionala och lokala prioriteringar natur och kulturarv

Planerade insatser, natur- och kulturarv 2011 – 2012

- Utveckla och samordna digitaliseringen
- Stärka museernas brukarinflytande och deras roll som kunskapsintensiva institutioner
- Samverka med kommunala museer för att utveckla profilområden
- Bidra till ökad samverkan mellan lokalt näringsliv, länsstyrelsen, civila aktörer som hembygdsförbund, hushållningssällskap samt arbetslivsmuseer
- Utveckla museernas arbete av och med barn och unga
- Utveckla den publika verksamheten i samverkan med andra kultur- och teknikområden
- I budget avsätta medel för fri entré

8.5 Bild och form

De regionala länsmuseumerna i landet har även ur ett nationellt perspektiv ansvar för kvalitativt utvecklingsarbete gällande bild- och formkonst. Västra Götalandsregionen har ytterligare förstärkt området genom delfinansiering av Nordiska akvarellmuseet samt långsiktiga uppdrag till fyra så kallade konstfästen: Borås konstmuseum, Skövde konstmuseum, Dalslands konstmuseum samt Lokstallet i Strömstad.

Nordiska akvarellmuseets konstpedagogiska arbete syftar till att ge möjlighet till fördjupad förståelse för den konst som visas samt att utveckla metoder och tankar kring konsten som kunskapsväg. De utställningar som visas på museet utgör grunden för arbetet gentemot enskilda besökare och även för fördjupade samarbeten med skolan. I all publik och pedagogisk verksamhet har Nordiska Akvarellmuseet en övergripande målsättning: att främja och underlätta det mänskliga mötet. De två verktyg som museet fortsätter utveckla och söka framgångsrika arbetsformer inom är *Samtalet som metod och Verkstadsmetodikens möjligheter*.

Om staten beslutar om förstärkt anslagspost kan Borås konstmuseum, Lokstallet i Strömstad, Dalslands konstmuseum, Skövde konstmuseum och Göteborgs konsthall komma ifråga för viss statlig finansiering.

8.6 Regionala och lokala prioriteringar bild och form

Planerade insatser, bild och form 2011 – 2012

- I budget avsätta medel för MU-avtalet
- I budget avsätta medel för fri entré
- Initiera samverkan mellan konststuderande och de regionala konstfästena.

Mänskliga rättigheter inom kulturarv/bild och form

Som exempel kan nämnas Röhsska museets projekt ”Kristallklara konstellationer” där museet arbetar tillsammans med ungdomar med invandrarbakgrund och glasblåsare i Småland. Ett annat är Bohuslänsmuseums utvecklingsarbete kring den skandinaviska resandekartan och ett tredje Göteborgs stadsmuseums nysatsning på Barnens museum.

Den regionala mångkulturkonsulentens arbete med de regionala institutionerna för att stödja deras mångfaldsarbete är även inom denna sektor betydelsefull. Västarvets ”Kan själv” ett deltagandeprojekt med barn från 0-3 år kan i sammanhanget även nämnas.

Enskilda aktörers beskrivning av verksamhet och prioriteringar kan följas i **bilaga 8**

Områdets utställningsverksamhet, kringaktiviteter, pedagogisk verksamhet och planerad verksamhet 2011 kan avläsas i **bilaga 10**.

8.7 Konst- och kulturfrämjande verksamhet, inklusive hemslöjd och film

Att definiera en främjares roll är inte helt lätt. Utifrån ett nationellt perspektiv talas om att främja olika konstarters utveckling medan det kommunala behovet av konsultation oftast är mycket vidare än så. I den kommunala miljön kan det handla om att utveckla kulturens plats i samhället, där behöver en konsulent fler kompetenser än det rent konstspecifika.

Alla konsulenter inom Västra Götalandsregionen arbetar tillsammans med regionala producenter med att ta fram en utbudskatalog för skolorna i Västra Götaland.

Kultur i Väst är arbetsgivare för konsulenter inom konst, dans, mångkultur, film, regional biblioteksverksamhet samt musik inom det regionala musikuppdraget. Förvaltningen ansvarar dessutom för konsulentfunktioner för barn och unga samt arkitektur, vilket i dagsläget inte har någon nationell finansiering. Kultur i Väst arbetar med kunskap och kompetens kring kulturens roll i samhällsutvecklingen och kommunutveckling

med stöd av kultur. Här är såväl allmän som konstspecifik kompetens nödvändig. Mångkulturkonsulentens betydelsefulla arbete exemplifieras under flera avsnitt i detta underlag. 2011 kommer förvaltningen att organisera sig i tre nya avdelningar: kultur och upplevelser, kultur och konstarter och kultur och samhälle.

Västarvet är arbetsgivare för de regionala hemslöjdskonsulenterna. Västra Götalands hemslöjdskonsulenter arbetar för att öka intresset och kunskapen om hemslöjden i länet. De genomför slöjedarutbildningar för att öka barn och ungas möjlighet till slöjdanade och arbetar med att stärka hemslöjden som näringsgren. Verksamheten kommer under 2011-2013 att vara en tydlig resurs i natur och kulturturismprogrammet där hemslöjdskonsulenternas specialkunskaper kan användas för utveckling av produkter och tjänster.

Göteborgs kommun får som enda enskild kommun i landet nationellt stöd för sina konsulenter. De har genom sitt arbete stärkt barn och ungas möjlighet att på olika sätt möta dans och konst.

En viktig aktör som främjare är KulturUngdom som får del av vissa statliga musikmedel via det regionala musikanslaget. KulturUngdom är en verksamhet som ofta efterfrågas av kommunerna. Deras arbete med att synliggöra och konkretisera ungas initiativ är en viktig. KulturUngdom har fått förfrågan kring en nationell samordningsfunktion för Ung Kultur Möts (UKM) och genomförde riksfestivalen för Musik Direkt 2010. Denna första riksfestival i KulturUngdoms regi gav mersmak på hur ett sådant uppdrag skulle kunna vidareutvecklas inom föreningens ram, vilket vi återkommer till under rubriken associerade bidrag. Föreningen arbetar målmedvetet med såväl internationaliseringsfrågor som horisontella perspektiv och är den verksamhet som först kommer i kontakt med nya kulturella uttryck, ofta i hybridform.

Filmkonsulenterna bedriver idag ett strategiskt och långsiktigt arbete kring skolbio och ungas eget skapande med regionens 49 kommuner. Konsulenterna har utvecklat en plantskola för unga filmare. En strategigrupp har bildats med andra aktörer som arbetar med barn och ungas eget filmskapande. Filmkonsulenterna arbetar dessutom på uppdrag av Västra Götalandsregionen, med biografutveckling och digitaliseringen av biograferna. Hittills har konsulenterna i detta utvecklingsarbete mött cirka 90 procent av biografägare och kommunansvariga i Västra Götaland. De handlägger även kultur-nämndens biografstöd. Västra Götalandsregionen kommer att genomföra en analys och utvärdering av filmområdet i Västra Götaland.

Riksteatern Västra Götaland arbetar innevarande år med Västra Götalands teaterföreningar. Från och med 2011 kommer verksamheten även att innehålla aktiviteter för barn och unga. Diskussioner kring Riksteatern Västra Götalands framtida regionala roll kommer att föras.

8.8 Regional biblioteksverksamhet

Liksom övriga regioner/län anser vi att den regionala biblioteksverksamheten är betydelsefull utifrån ett kommunalt utvecklingsperspektiv och att den därför ska finnas med i framtida förhandlingsunderlag. Kungliga Biblioteket roll bör vara att ha ett övergripande myndighetsansvar för bibliotekens infrastruktur.

Den regionala biblioteksverksamheten i Västra Götaland drivs genom Kultur i Väst och har en viktig roll i de kommunala utvecklingsarbeten som förvaltningen bedriver. Det regionala biblioteksarbetet i Västra Götaland har drivit flera nationella projekt som tidigare finansierats via Kulturrådet och vi utgår ifrån att såväl Barnens Bibliotek som KULDA-projektet är av nationell betydelse även 2011 och framåt. Därför bör tidigare utvecklingsmedel till dessa projekt läggas i den totala anslagsposten till regional kulturverksamhet.

8.9 Regionala och lokala prioriteringar

Planerade insatser, främjande verksamhet 2011 – 2012

- Öka och samordna konsultationsinsatserna för kommunerna

- Göra resurser och kompetenser tillgängliga för kommunerna
- Diskutera extra medel till filmområdet
- Utveckla ett integrationsindex för kulturverksamheter

Mänskliga rättigheter inom främjandeverksamheter

Mångkulturkonsulentens metod Kultur i exil är ett sätt att synliggöra den interkulturella föreningsverksamheten i den kommunala miljön och där öka samverkan mellan dessa. Danskontorets och danskonsulenternas metodarbete kring Community dance är exempel på hur mänskliga rättigheter kan utvecklas i de regionala främjandeverksamheterna.

Ett annat exempel är ”Satellit” en dansfestival för barn och unga som drivs av danskonsulenten i Göteborgs Stad.

Enskilda aktörers beskrivning av verksamhet och prioriteringar kan följas i **bilaga 8**

8.10 Regionala föreningsarkiv

De regionala föreningsarkiven är basen för alla föreningsarkivfrågor i Västra Götaland. Som medlemsorganisation erbjuder de stöd och förvaltning för enskilda föreningar och organisationer. Regionarkivet stödjer i sin tur verksamheten och förmedlar resurser. De regionala föreningsarkiven har en betydande uppgift i det kulturpolitiska arbetet och deltar tillsammans med andra uppdragstagare i strategiskt och praktiskt arbete kring ABM-utveckling (arkiv, bibliotek och museer) i regionen. Föreningsarkivets särskilda roll som aktör tillsammans med andra föreningar har stor betydelse i arbetet med att utveckla kulturpolitiken tillsammans med det civila samhället.

Föreningsarkiven har ett finmaskigt nätverk långt ut i civilsamhället och utgör en god grund för det utvecklingsprojekt Västra Götalandsregionen stödjer kring ”Släktkursim” efter förebilder från bland annat Skottland och Irland. Genom släktskap och intresse för sin familjs bakgrund lockas människor att besöka sina familjers hemorter. Föreningsarkiven och de föreningar som är medlemmar kan här spela en viktig roll. I samband med sökandet kommer de intresserade att vara en viktig komponent i turismutveckling och lokalt näringsliv. Överläggningar med Riksarkivet förs från Regionen i avsikt att se projektet i ett större perspektiv.

Beskrivning av föreningsarkivets verksamhet, **bilaga 11**

8.11 Regionala och lokala prioriteringar

Planerade insatser, regionala föreningsarkiv 2011 – 2012

- Förtydliga föreningsarkivets roll i lokalt och regionalt ABM-arbetet
- Använda föreningsarkivets kompetens i handlingsprogrammet för natur- och kulturturism

8.12 Övrigt

Det kulturpolitiska målet kring allas rätt till kulturupplevelser och eget skapande förstärks genom Västra Götalandsregionens arrangörsstöd till de lokalthållande organisationerna, genom arrangörsstödet för barn och unga, genom studieförbunden särskilda femprocentiga avsättning, genom stöd till vissa scener och genom KulturUngdoms K-peng.

Arrangörsstödets utveckling 2001–2009 samt fördelning av aktiviteter med mera 2008-2009 presenteras i bilaga **12**

KulturUngdoms beviljade k-pengprojekt **bilaga 13**

9. Förslag till utvecklingsområden

Under den aktuella tvåårsperioden vill Västra Götalandsregionen påbörja en diskussion med staten kring nedan beskrivna utvecklingsområden. Många av dessa anser vi är av intresse även för den nationella nivån.

Västra Götaland vill därför i samverkan med den nationella nivån diskutera:

- Filmens framtidsformer
- Trappan
- Dansområdet
- Musik Direkt
- Kulturarvsområdet
- Den samtida musiken
- El Sistema
- Interkulturell pedagogik
- En plattform för ungas delaktighet
- En nationell plattform för arkitektur med fokus på barn och ungas deltagande
- Ett tidskriftscentrum
- Bild- och formområdet

Västra Götalandsregionen vill utveckla filmområdet

Kulturnämnden driver sedan ett par år tillbaka en mångfacetterad filmpolitik – från att samproducera lång- och kortfilm via det egna bolaget Film i Väst till att stötta filmfestivaler och andra mötesplatser för film. År 2008 infördes ett biografstöd som kan sökas av kommunerna i Västra Götaland. Detta har gjort att biografens potential som mötesplats i flera sammanhang har betonats av kommunerna som något man vill utveckla inom ramarna för kultursamverkan.

Vi föreslog redan i vårt remissvar till Filmutredningen att en rad stöd som idag fördelas på nationell nivå av Svenska Filminstitutet borde kunna ingå i kulturplanen. Det skulle i så fall rimma väl med den internationella utvecklingen på filmområdet där man i allt högre grad stärker de regionala resurscentrumen och filmkommissionerna.

Västra Götalandsregionen får idag 1 600 000 kronor till regionala filmresurscentrum från Statens filminstitutet som idag fördelas mellan Film i Väst och Kultur i Väst (filmkonsulenterna)

Flera av de stöd som idag fördelas från Svenska filminstitutet under vinjetten Film i hela landet borde kunna ingå i modellen. Hit hör stöd till digitaliseringen av biografier, filmfestivaler och andra filmutvecklingsmedel gällande publikarbetet, filmarvsfrågor med mera. I diskussioner med kommunerna framhåller dessa vikten av en samsyn mellan stat och region för att kunna driva filmpolitiska frågor i kommunerna på ett framgångsrikt sätt. Att ha staten och regionen i ryggen när man bedriver filmpolitik på hemmaplan ger, menar man, en större tyngd åt frågorna.

Västra Götalandsregionen vill utveckla Trappan

Trappan är en kompetensutvecklingsverksamhet i Västra Götaland vilken beskrivs under det inledande avsnittet infrastruktur och under kulturskaparnas villkor. I avsnittet Bidrag till regional kulturverksamhet/scenkonstområdet påpekas behovet av kompetensförsörjning.

Innevarande år hör Trappan till kulturnämndens mottagare av ett kulturstrategiskt uppdrag. Verksamheten finansieras även av regionutvecklingsnämnden. Den verksamhet som byggts upp är av nationellt intresse och både Dans- och Musikalliansen använder sig av Trappans kompetens när kurser ska förläggas till denna del av Sverige. För att till fullo kunna utnyttja den kompetens som Trappan har krävs nationell medfinansiering.

I utvärderingen av Trappan heter det bland annat: ”Det är viktigt för utvecklingen i Västra Götalandsregionen att locka till sig och utveckla kreativa individer. För att kunna behålla kreativa individer i regionen, finns ett behov av insatser för att kompetensutveckla kulturutövarna. Kulturarbetsmarknaden har en låg andel fasta anställningar och består istället till stora delar av frilansande löntagare och egenföretagare. Konsekvensen blir för många kulturutövare tillfälliga anställningar och upprepade perioder av arbetslöshet. Det finns således ett behov av insatser för att fördjupa, bredda och bibehålla kompetensen över tid. Trappan är en kompetenshöjande verksamhet inriktad mot scen-, ton-, film-, och TV-området.”

Västra Götalandsregionens kulturnämnd och regionutvecklingsnämnd bidrar med 500 000 kr vardera till Trappans verksamhet.

Västra Götalandsregionen vill utveckla dansområdet

Dansen är ett område som engagerar många i Västra Götaland. Både den unga generationen och grupper med olika etnisk bakgrund brukar dansen till att stärka de sociala sambanden och utveckla former inom den egna kulturens möjligheter att utvecklas. Området dans är gränsöverskridande och leder ofta till möten mellan människor. Kulturnämndens ambitioner att stärka dansen är tänkt att främja ett större deltagande. Tankar om nya mötesplatser där både scenkonsten och den ideella sektorn får större möjligheter att utvecklas är en prioriterad framtidsfråga.

Resultatet av utredningar, projektbidrag och kulturstrategiska uppdrag visar att dansen är en samtidsfråga som behöver extra stöd för att utvecklas. Dansen som scenkonst behöver fler möjligheter att producera och experimentera. Danskompanier och koreografer behöver nya möjligheter att utveckla danskonsten. Flera av satsningarna har såväl kvalitetsutvecklande aspekter som bredd- och mångfaldsperspektiv involverade i planeringen.

Satsningarna är:

- Barn- och ungdomsperspektivet skall prioriteras. Idéer kring nästkommande generationers möjligheter att delta och påverka kommer att stärkas i det fortsatta utvecklingsarbetet
- Dansen som scenkonst ur ett mångfaldsperspektiv skall utvecklas
- Ny samverkan med dansens ideella sektor skall prövas
- Kopplingen mellan dans och folkhälsa skall utvecklas som ett nytt strategiskt område
- Internationella nätverk ska utvecklas

Vidare diskuteras följande satsningar kring samverkan med kommuner i Västra Götaland:

- En ny scenverksamhet etableras och utvecklas i centrala Göteborg. Satsningen sker i samverkan med Göteborgs stad.
- Ett utvecklingscentrum för dansen etableras tillsammans med Mölndals kommun. Danscentrum Väst planerar att flytta sin verksamhet till Möndal.
- Nya satsningar kring dans och funktionsnedsättning utvecklas. Vänersborgs kommun önskar samverka i planerna kring en kulturpark.

Västra Götalandsregionen kommer under 2011 att förstärka dansområdet och den totala satsningen kommer att kosta cirka 15 000 000 kronor.

Västra Götalandsregionen vill utveckla Musik Direkt

När betänkandet ”I samspel med musiklivet” presenterades lämnade många instanser in synpunkter på viktiga aktiviteter som tidigare projektlets eller till viss del finansierats av Rikskonserter. Redan under utrednings-tiden skickade Västra Götalandsregionen in förslag till utredningen på verksamheter som skulle kunna genomföras av aktörer i Västra Götaland. Ett sådant förslag handlade om Musik Direkt.

Musik Direkt har idag en stor utvecklingspotential utifrån följande perspektiv; stabilt nätverk mellan nationella länsmusikaktörer som tillsammans har stor kunskap och erfarenhet kring projektet, starka internationella kontakter/samarbeten, upparbetade strukturer och framför allt ett stort antal unga deltagare varje år. KulturUngdom har ambitionen att utveckla Musik Direkt tillsammans med länsmusikaktörer till att bli en progressiv plattform för gränsöverskridande nationellt och internationellt samarbete AV och MED unga musikintresserade. Med Musik Direkt vill vi stärka möjligheten till delaktighet i samtliga delar av projektet, bland annat genom att lyfta fram det unga arrangörsledet som utgör en viktig del av det unga musiklivet i Sverige.

Musik Direkt har potential att verka som grogrund för avknoppningar i form av nya projekt och initiativ tillsammans med unga kopplade till Musik Direkt och länsmusiken. Exempel på fokusprojekt kan exempelvis vara att på olika sätt få fler tjejer att stanna kvar i sitt musicerande, nätverksarbete mellan unga arrangörer nationellt och internationellt m.m. med utgångspunkt från Musik Direkt. Denna form av projektutveckling är fullt genomförbar utifrån den stabila grund som projektet vilar på och KulturUngdoms kompetens att arbeta av och med unga. KulturUngdoms organisationsform som ideell förening möjliggör olika former av finansiering för nationell och internationell projektutveckling. Vidare har KulturUngdom ambitionen att genom samarbeten, bredda och profilera Musik Direkt med fokus på tillgänglighet, mångfald och jämställdhet.

Västra Götalandsregionen vill utveckla kulturarvsområdet

Kulturnämnden bedriver ett betydande utvecklingsarbete på kulturarvsområdet. Det sker bland annat genom förvaltningen Västarvet, genom stöd till civilsamhället och flera kommunala museer samt genom ett antal handlingsprogram. Västra Götalandsregionen vill tillsammans med nationella intressen sätta fokus på två intressanta utvecklingsområden; hantverkstradition samt marinarkeologi.

Hantverkslaboratoriet drivs av Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet och är placerat vid Da Capo i Mariestad. Laboratoriet är tänkt att vara ett nationellt resurscentrum för kulturmiljöns hantverk. Syftet är dels att säkra och bevara hantverkskunskaper som en del av vårt gemensamma kulturarv, dels att vidareutveckla och återföra de praktiska kunskaper som krävs för att vårda kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Västra Götalandsregionen vill stärka plattformen för hantverk och bevarandefrågor och rymmer redan idag flera aktörer som besitter spetskompetens på området och utgör utbildningsplattformar, bland annat Studio Västsvensk Konservering, Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet, Hantverkscentrum i Tibro samt Gunnebo slott och trädgårdar. Hantverksforskningens frågeställningar handlar om hur praktiska erfarenheter kan fördjupa förståelsen av vår historia och glömda kunskapstraditioner.

I Sverige pågår just nu en koncentration av verksamheter inom den marina sektorn till Västra Götaland och Göteborg. Ett statligt havsmiljöforskningsinstitut har startat sin verksamhet under 2010, ett nytt havsmiljöverk kommer att etableras och Göteborgs universitet planerar stora tvärvetenskapliga satsningar och koncentrationer av resurser och verksamhet inom det marina området men även inom kulturarvsområdet. Dessa nationella satsningar innebär stora möjligheter till utveckling och kraftsamling för natur- och kulturarvsverksamheterna inom regionen med fokus på den marina miljön. Möjligheter öppnas för kunskapsutveckling och samarbeten kring relevanta uppdrag och problem men också för att sprida nya rön och kunskap till allmänheten genom t ex utställningar, programverksamhet och digitala media. Här kan Västarvet, tillsammans med kommunala museer som exempelvis Vänermuseet, bidra med erfarenhet, kunskap och kanaler. Inom Västarvets organisation finns redan idag många kompetenser att tillföra ett större utvecklingsarbete, marinarkeologer, konservatorer med specialinriktning och marinbiologi.

Västra Götalandsregionen vill utveckla den samtida musikens aktörer och deras samverkan med samhället, andra konstinriktningar och kunskapsgränar

Västra Götalandsregionen vill ytterligare stärka olika aktörers samverkan så att Västra Götaland blir

laboratorium där den samtida musiken och dess gränsöverskridande samarbetena kan utvecklas. Göteborgs kulturnämnd och Västra Götalandsregionen avser att 2011 fast delfinansiera GAS-festivalen, Göteborg Art Sound.

Västra Götalandsregionen har stor kompetens och många års erfarenheter gällande den samtida musikens utveckling. Innevarande år avsatte Rikskonsserter 1 500 000 kronor till GAS-festivalen för nutida musik. Festivalen har funnits i många år och har delfinansierats av kulturnämnden men fick i och med Rikskonserters engagemang en än större betydelse som en viktig nationell och internationell festival för den nya musiken.

Vidare har kulturnämnden sedan 2003 stött verksamheten OPEN, en plattform för den samtida musiken. OPEN startade som ett projekt men är numera en fast verksamhet inom Kultur i Väst. OPEN arrangerade tillsammans med Visby Internationella tonsättarcentrum, Coma/Musik i Syd ISCM World New Music Days 2009. I Västra Götaland utvecklades detta till att även omfatta ett stort regionalt samarbete mellan regionala institutioner fria kulturaktörer och kommuner under festivalnamnet Listen to the world. Göteborgs kulturnämnd har medfinansierat dessa arrangemang.

Kalvfestivalen är en viktig aktör för att stärka den samtida musiken. Den har funnits i sju år och satt samhället Kalv i Svenljunga kommun på kulturkartan. Även här har Rikskonsserter varit medfinansierade. Festivalen har haft stöd av kulturnämnden och av Sjuhärads kommunalförbund via utvecklingsmedel. Syftet med Kalvfestivalen är att främja utvecklingen inom konstmusiken till att vara en del av samhället och inte en marginaliserad företeelse. Metoden som utvecklats är integration mellan musik och samhälle och gränsöverskridande arbete mellan musiken och andra konstarter och kunskapsgränar. Festivalen är hela bygdens angelägenhet. Spännande seminarier, projektlabb och konserter har i samverkan med samhället genomförts. De erfarenheter man nått med detta koncept kan mycket väl överföras på andra konstarter.

Västra Götalandsregion vill utveckla El Sistema

I juni månad tog Göteborgs Symfoniker emot det första svenska besöket av den omtalade ungdomsorkestern Simón Bolívar Youth Orchestra från Venezuela. Orkestern har 240 medlemmar mellan 12 och 26 år och har gjort succé i hela världen. Orkesterns ursprung är El Sistema; ett musikskoleprojekt som utvecklats i Venezuela sedan mitten av 70-talet vars grundare fick Polarpriset 2009. Genom El Sistema upptäcktes Göteborg Symfoniikers chefsdirigent Gustavo Dudamel, idag en av världens mest efterfrågade dirigenter.

El Sistema är både ett socialt och musikaliskt projekt. Grundtanken är att genom den klassiska musiken ge barn alternativ till den ofta torftiga vardagen i det samhälle projektet uppstod. Modellen har utvecklats och varit stilbildande i flera länder bland annat i USA.

Västra Götalandsregionen vill utveckla denna modell för att ytterligare stärka regionens mångåriga arbete med barn och unga. Modellen innebär ett tydligt budskap om kulturens potential att växa som människa. Västra Götalandsregionens ambition är att med nationellt stöd utveckla den verksamhet som redan påbörjats i Hammarkullen även utanför Göteborg. Modellen stärker integrationen, motverkar social snedrekrytering och ger en bred bas för rekrytering av orkestermusiker i framtiden.

Västra Götalandsregionen vill utveckla interkulturell pedagogik

Främlingsfientligheten breder ut sig i Europa. I Sverige har ett främlingsfientligt parti valts in i riksdagen. Alla krafter, inklusive kulturen och dess aktörer, måste förenas kring kunskapsbildning kring hur man skapar en inkluderande pedagogik och hur konsten kan bidra till lärandet och interkulturell dialog.

Ett nätverk kring interkulturell pedagogik har bildats i Västra Götaland. Begreppet innefattar ett inkluderande synsätt i en bredare bemärkelse än etnicitet – även de andra horisontella perspektiven inom ramen för mänskliga rättigheter beaktas. Mångkulturkonsulenterna samordnar arbetet, och bland övriga engagerade kan

nämns Göteborgs universitet, Kvinnofolkhögskolan, Agnesbergs Folkhögskola (Romska folkhögskolan) och Världskulturmuseet.

Västra Götalandsregionens mångkulturella arbete har pågått i sju år, och här finns stor erfarenhet och ett antal framarbetade verktyg kring inkluderande kunskapsparadigm på interkulturell grund. Verktygen riktar sig till såväl civilsamhälle, skolan och kulturinstitutioner.

Göteborgs universitet arbetar för närvarande med sikte på att bli ett ämnesdidaktiskt centrum för konst, lärande och lärarutbildning. Som ett led i detta har Högskolan för scen och musik skapat ett kollegium för konst och lärande bland annat med utgångspunkt i de västsvenska museernas museipedagogiska och konstpedagogiska verksamheter samt i Hammarkullecentret för urbana studier vid Göteborgs universitet. Detta geografiska område präglas av stor mångfald när det gäller boende och kulturella uttryck. Här bidrar regionen också med rena kultursatsningar, bland annat i form av Göteborgssymfonikernas El Sistema-projekt, stöd till Hammarkullefestivalen och bidrag till ett så kallat kultursystem med syfte att skapa möjligheter för kulturutövare i området att kunna leva på sin konst. Göteborgs stad har i många år gjort särskilda satsningar i Hammarkullen.

Det regionala intresset i denna fråga är att delta i arbetet med att bilda en kunskapsplattform där människors olika perspektiv och erfarenheter tas tillvara och där konstens kunskapsbildande roll undersöks. Hammarkullen utanför Göteborg är en lämplig sådan arena.

Regionen föreslår ett nationellt stöd för att kraftsamla och metodutveckla kring interkulturell pedagogik i en samverkan mellan regionala resurser, Göteborgs universitet och Världskulturmuseet.

Västra Götalandsregionen vill utveckla en starkare plattform för kunskapsöverföring och metodutveckling med fokus på ungas delaktighet

Svensk kulturpolitik har under många år prioriterat ungas rätt till deltagande. I Västra Götaland har KulturUngdom utvecklat metoder inom området som fått viss nationell projektfinansiering från olika institutioner och myndigheter. Med en fast nationell finansiering skulle dessa metoder ytterligare utvecklas och ungas delaktighet i kulturutvecklingsarbeten stärkas.

KulturUngdoms nätverk är betydelsefullt eftersom det även fångar upp de nya kulturyttryck som skapas. KulturUngdom ger en bild av unga kulturskapares kompetens och kunskap som på sikt kan leda till att högskoleutbildningarnas innehåll måste omprövas.

Västra Götalandsregionen vill utveckla En nationell plattform för arkitektur med fokus på barn och ungdomars deltagande

Sedan 2002 finns en arkitekturkonsulent för barn och ungdom i Västra Götaland. Tjänsten delas av Göteborgs stads och Kultur i Väst. Arkitekturkonsulentens verksamhet tar utgångspunkt i tre perspektiv; FN:s konvention för barns rättigheter, barns eget perspektiv och erfarenheter samt lärande. Konsulentens uppdrag är att främja arbete med kultur i skolan genom arkitektur och stadsbyggnadsfrågor i gränsöverskridande teman.

Västra Götalandsregionen kommer även att lyfta frågan kring en plattform för arkitektur med fokus på barn och ungdomars deltagande i de samtal som vi för med Riksantikvarieämbetet. I deras uppdrag att tillsammans med Boverket och Arkitekturmuseet utveckla hållbar stadsutveckling borde en sådan plattform vara av intresse. Se ”En nationell plattform för arkitektur”, **bilaga 14**.

Västra Götalandsregionen vill utveckla bild- och formområdet

Kulturnämnden ger uppdrag till fyra regionala konstfästen som har till uppdrag att profilera och utveckla

samtidskonsten i regionen. Vi vill utveckla våra konstfästen till att bli noder för den internationella och digitala utvecklingen inom samtidskonsten. Under 2010 har vi inlett ett samarbete med Riksställningar för att kompetensutveckla oss när det gäller internationella kontakter med curatorer och gästateljéprogram. Västra Götalandsregionen önskar vidareutveckla två pilotprojekt: vernissage och konstnärssamtal i digital form och hur ett volontärsamarbete kan utvecklas inom samtidskonsten.

Västra Götalandsregionen vill utveckla Tidskriftscentrum

I Västra Götaland finns en omfattande kulturtidskriftsproduktion som saknar motstycke i Sverige. Till Medieverkstäderna i Göteborg (där Tidskriftsverkstan ingår) är cirka ett 35-tal tidskrifter kopplade, både i pappers- och webbformat. Här produceras några av Sveriges mest inflytelserika kulturtidskrifter, bland annat Ord&Bild, Glänta och Paletten, de flesta med påfallande unga redaktörer. Därtill kan ett antal bloggar läggas. Tillsammans med Nätverkstan Kultur i Väst driver medieverkstäderna sedan flera år tillbaka frågor kring kulturens nya gränssnitt och nya distributionsformer, bland annat i projektet "Långa svansen". I anslutning till medieverkstäderna huserar även ett femtontal förlag.

Kulturnämnden vill utveckla den här produktiva miljön och dess framtidsfrågor. Vi ser gärna att kulturplanen omfattar ett samarbete kring litteraturens och publiceringens nya former, som ju har ett starkt ungdoms- och deltagandeperspektiv. Det handlar om demokratifrågor, om att göra konsument till producent och om att göra en hittills smal kulturform som kulturtidskriften tillgänglig för många flera. I samarbete med Eurozine (www.eurozine.net) utvecklar vi gärna det internationella samarbetet för att upphäva den negativa bytesbalansen och göra kulturartiklar på svenska tillgängliga för en stor, internationell publik. Att stärka florán av humanistiska, vetenskapliga tidskrifter skulle dessutom innebära att stärka humanisternas position i det akademiska systemet. Idag kan svensk humanioraforskning inte mäta sig med naturvetenskaplig forskning när det gäller akademiska meriter eftersom det saknas forum för publicering. Här ser vi framför oss ett samarbete med Göteborgs universitet.

10. Administrativ organisation, beslutsstruktur och ansvarsfördelning

I avsnittet om hur underlaget för kulturplanen har tagits fram beskrivs den ansvarsfördelning, de diskussionsforum och de beslutprocesser som kommer att gälla för Västra Götalandsregionens fördelning av medel till aktörer som berörs av den nya anslagsposten regional kulturverksamhet.

Den politiska samrådsgruppen som arbetar med kulturplanens förankring och innehåll kommer att verka året ut. Beredningsgruppen för kultur kommer vid årsskiftet att ersättas av en gemensam beredningsgrupp för alla nämnder inom tillväxt och utveckling. Precis som tidigare består denna nya beredningsgrupp av politiker utsedda av respektive kommunalförbund. Beredningen för tillväxt och utveckling är det högst ansvariga organet för kulturplanen från och med 2011.

De nationella medlen från anslagsposten stöd till regional kulturverksamhet som efter beslut sänds till Västra Götalandsregionens koncernbank överförs till kulturnämndens regionbidrag. Kulturnämnden beslutar hur medlen ska fördelas efter samråd med kommuner och institutioner som berörs.

Särskilda avtal, kopplade till öronmärkta medel, är tecknade med de regionala kommunalförbunden för att utveckla kulturfrågorna i förbundens arbete. I det ena fallet bidrar kulturnämnden med en miljon kr till varje kommunalförbund (totalt fyra miljoner) inom ramen för tillväxtavtalen. Medlen ska användas till tillväxtfrämjande projekt och åtgärder med konst och kultur som grund och matchas med lika mycket lokal finansiering. I det andra fallet har avtal mellan kommunalförbund och kulturnämnden upprättats med syfte att driva gemensamma insatser för att stärka det lokala och delregionala kulturlivet. Totalt uppgår den regionala satsningen här till två miljoner kronor.

Med de kommuner som har verksamhet med nationellt och regionalt stöd tecknas särskilda avtal för att säkerställa gemensamma utvecklingsinsatser, behov och finansiering. Kulturnämnden har också ett starkt intresse av att förstärka andra kommunala satsningar så att ett regionalt mervärde kan skapas och att olika delar av regionen länkas samman. En annan bärande orsak till att kulturnämnden vill skapa långsiktiga samarbeten med enskilda kommuner är att stärka och stabilisera förutsättningarna för kulturaktörer i hela regionen.

I dagsläget pågår processer med följande kommuner: Bengtsfors, Tanum, Skövde, Skara, Borås, Göteborg samt Uddevalla.

Det totala ekonomien återfinns i **bilaga 21**